

Uzasadnienie

Regionalny dyrektor ochrony środowiska zgodnie z delegacją ustawową zawartą w art. 28 ust. 8 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1614) ustanawia w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. W tej sytuacji posiada również kompetencje do zmiany przedmiotowego aktu prawnego.

W dniu 6 maja 2014 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku wspólnie z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Szczecinie ustanowił zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Wieprzy i Studnicy PLH220038. Zarządzenie opublikowano dnia 13 maja 2014 r. w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego (poz. 1847) oraz w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego (poz. 2098). Weszło ono w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia. Już po jego wejściu w życie dostrzeżono w nim brak precyzji niektórych zapisów i konieczność wprowadzenia zmian eliminujących możliwość powstania wątpliwości interpretacyjnych. W tej sytuacji opracowano projekt zmiany planu zadań ochronnych.

Informację o zamiarze przystąpienia i przystąpieniu do sporządzenia zmian PZO zamieszczono na tablicach ogłoszeń RDOŚ w Gdańsku i RDOŚ w Szczecinie, stronach internetowych RDOŚ w Gdańsku i RDOŚ w Szczecinie, tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Miastko, Urzędu Miasta Miastko, Urzędu Gminy Trzebielino, Urzędu Gminy Kępice, Urzędu Miasta Kępice, Urzędu Gminy Kobylnica, Urzędu Gminy Darłowo, Urzędu Miasta Darłowo, Urzędu Gminy Postomino, Urzędu Gminy Sławno, Urzędu Miasta Sławno, Urzędu Gminy Koczała a także Starostw Powiatów: Człuchowskiego, Bytowskiego, Sławieńskiego, Słupskiego oraz w prasie (Dziennik Bałtycki z dnia 03.09.2014 r.).

Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody zapewniono możliwość udziału osobom zainteresowanym i działającym w obrębie siedlisk w pracach nad tworzeniem projektu zmiany PZO. W tym celu zorganizowano spotkanie dyskusyjne dnia 07.10.2014 r. w Bytowie, którego tematem były propozycje zmian w obowiązującym PZO.

Zawarte w zaprezentowanym na spotkaniu projekcie zarządzenia zmiany dotyczyły:

1. Zgodnie z uwagami GDOŚ zawartymi w e-mailu z dnia 21.07.2014 r.

- w załączniku nr 3 w zarządzeniu z dnia 6 maja 2014 r. uzupełniono opisy kodów zagrożeń, tak aby były one zgodne z Instrukcją wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000, Wersja 2012.1, Załącznik nr 5 „Lista referencyjna zagrożeń, presji i działań Dyrekcja Generalna ds. Środowiska, Europejska Agencja Środowiska (EEA), ostatnia aktualizacja: 12.04.2011”.

- w ust 4 załącznika nr 5 do zarządzenia z dnia 6 maja 2014 r. dla siedliska 3150 - starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion* z podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie działania: „*modyfikacja gospodarki rybackiej do wymogów ochrony siedliska poprzez zaniechanie wykorzystania wody ze starorzecza do napelniania stawów hodowlanych*” wykreślono Starostę Powiatu Sławieńskiego. W trakcie późniejszych konsultacji społecznych jednak Klub Przyrodników zgłosił wątpliwości, czy rzeczywiście Starosta Sławieński nie ma kompetencji do wdrożenia ww. działania ponieważ wykorzystywanie wody na takie cele następuje na podstawie pozwolenia wodnoprawnego, które wydaje Starosta. Następnie działanie przeformułowano zgodnie z wytycznymi GDOŚ z dnia 9.12.2014 r. na formę czynną tj. zastosowano zapis „*Zapobiegnięcie zanikowi stanowiska siedliska poprzez uregulowanie gospodarki wodnej w starorzeczu w sposób ograniczający straty wody tylko do procesów naturalnych*”, a wśród podmiotów odpowiedzialnych za to zadanie uwzględniono m.in. Starostę Powiatu Sławieńskiego jako organ wydający pozwolenia wodnoprawne. Ostatecznie ze względu na wejście w życie z dniem 1 stycznia 2018 r. ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. poz. 1566 z późn. zm.) podmiotem odpowiedzialnym uczyniono właściwe terytorialnie jednostki organizacyjne Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

2. W załączniku nr 5 do zarządzenia z dnia 6 maja 2014 r. dla siedliska 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe), 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*, 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk, mechowisk, wskazano, że obligatoryjnym działaniem dotyczącym utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania jest koszenie (6510, 7230), bądź nieużytkowanie siedliska (7110, 7140).

Wykonywanie działań obligatoryjnych podlega kontroli wymogów wzajemnej zgodności, prowadzonej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARMiR) na terenie gospodarstwa rolnika, który jest beneficjentem płatności rolniczych (płatności bezpośrednie, płatności rolnośrodowiskowe czy Obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania - ONW).

Wskazanie jako działań obligatoryjnych jedynie ekstensywnego użytkowania kośnego bądź nieużytkowanie siedliska jest równoznaczne z ograniczeniem zastosowania ekstensywnego użytkowania kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego na trwałych użytkach zielonych. Możliwość takiego użytkowania wynikała wprost z ówczesnie obowiązującego rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 marca 2010 r. w sprawie minimalnych norm (Dz. U. z 2014 r. poz. 1372).

Z uwagi na powyższe zaistniała konieczność dopuszczenia również ekstensywnego użytkowania kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego trwałych użytków zielonych w obrębie gospodarstw rolnych, a na gruntach niestanowiących trwałych użytków zielonych w obrębie gospodarstw rolnych – zachowanie siedliska przyrodniczego.

Ze względu na to, że siedliska przyrodnicze 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe), 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*, 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk, mechowisk znajdują się, lub mogą się znajdować na terenach, które mogą stanowić użytki zielone – dla tych siedlisk dodano działanie ochronne polegające na ekstensywnym użytkowaniu kośnym, kośno-pastwiskowym, bądź pastwiskowym. Ostatecznie jednak w odniesieniu do siedlisk 7110 i 7140 zrezygnowano z tego zapisu uwzględniając uwagi ze spotkania dyskusyjnego, które odbyło się w dniu 7.10.2014 r. w Bytowie.

3. W załączniku nr 5 do zarządzenia z dnia 6 maja 2014 r., dla płatów siedliska 91D0 (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) znajdujących się na terenie rezerwatu „Torfowisko Potoczek” wskazano, że w związku z podjęciem przez Nadleśnictwo Warcino (dane z oprac. Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Wieprzy i Studnicy PLH220038 w województwie pomorskim i zachodniopomorskim, Cichocki Z. i in. 2012 zwana dalej dokumentacją PZO) działań mających na celu podniesienie poziomu wód gruntowych w ww. płacie siedliska wskazano jedynie na konieczność monitoringu uwodnienia siedliska.

Wykonana 16.09.2014 r. przez pracowników RDOŚ w Gdańsku inspekcja rezerwatu przyrody „Torfowisko Potoczek” wykazała, że rowy melioracyjne w płacie siedliska 91D0 są drożne i odprowadzają wodę z siedliska pogłębiając procesy jego degeneracji. W związku z powyższym do projektu zmiany zarządzenia wprowadzono ust 3 „podjęcie działań mających na celu podniesienie poziomu wód gruntowych w płacie siedliska. W ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania pzo” i dokonano przeformułowania działania z zakresu monitoringu dla tego siedliska. Zapisy te ostatecznie zmieniono - na podstawie dokumentacji sporządzonej na potrzeby planu ochrony dla ww. rezerwatu zaplanowano działania z zakresu ochrony czynnej i uzupełnienia stanu wiedzy.

4. Doprecyzowano terminy wykonania działań dotyczących monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji działań ochronnych.

Wynikiem dyskusji na spotkaniu Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW), które odbyło się dnia 7.10.2014 r. w Bytowie było usunięcie z projektu zmiany zarządzenia zapisów działań ochronnych w zakresie użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego i pastwiskowego torfowisk: 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*) i 7110 torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe). Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku przychylił się do uwag, że za niekorzystny dla siedlisk torfowiskowych należy uznać wypas. Wprowadzana zmiana dopuszczająca użytkowanie siedlisk torfowiskowych, w tym pastwiskowo stanowi zagrożenie dla ich utrzymania i może prowadzić w konsekwencji do zmniejszenia ich powierzchni. W dyskusji podkreślano, że należałoby podjąć działania w celu zmiany klasyfikacji gruntów, jeśli siedliska torfowiskowe znajdują się na trwałych użytkach zielonych. Wprowadzane w proponowany sposób zapisy mogą bowiem zachęcać do użytkowania torfowisk wysokich i przejściowych i podejścia odwrotnego - zgłaszania nieużytków jako trwałe użytki zielone. Pan W. Pędziwiatr podkreślił, iż zasadnym byłoby podejmować kroki do stworzenia instrumentu finansowego, aby opłacalnym było ewentualne przekwalifikowanie terenów funkcjonujących jako trwałe użytki zielone z torfowiskami na nieużytki.

Przygotowany projekt zarządzenia zmieniającego PZO został poddany konsultacjom społecznym na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Został on zagwarantowany poprzez ogłoszenie informacji o możliwości zapoznania z projektem zmiany PZO oraz o możliwości składania uwag i wniosków do planu. Informacje powyższe zostały zamieszczone w formie obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 16.10.2014 r., na tablicach ogłoszeń w RDOŚ w Gdańsku (wywieszono dnia 17.10.2014 r. zdjęto 17.11.2014 r.) i RDOŚ w Szczecinie (wywieszono dnia 30.10.2014 r. zdjęto 28.11.2014 r.), na stronie internetowej RDOŚ w Gdańsku (z dnia 17.10.2014 r.), w prasie (Gazeta Wyborcza z dnia 21.10.2014 r.) oraz przesłane z prośbą o wywieszenie na tablicach ogłoszeń do Urzędu Miasta Miastko, Urzędu Gminy Trzebielino, Urzędu Miasta Kępice, Urzędu Gminy Kobylnica, Urzędu Gminy Darłowo, Urzędu Miasta Darłowo, Urzędu Gminy Postomino, Urzędu Gminy Sławno, Urzędu Miasta Sławno, Urzędu Gminy Koczała a także Starostw Powiatów w: Człuchowie, Bytowie, Sławnie, Słupsku. Na wniesienie uwag i wniosków do projektu planu zadań ochronnych wyznaczono okres 21 dni. W tym czasie uwagi i wnioski wniosły następujące instytucje:

1. Klub Przyrodników pismem z dnia 15.11.2014 r. zgłosił następujące uwagi i wnioski:

1) *Dla ochrony siedliska 91D0 rzeczywiście konieczne jest „Podjęcie działań mających na celu podniesienie poziomu wód gruntowych w płacie siedliska”, ale PZO powinien wskazywać, jakie konkretnie działania w tym celu należy wykonać (np. zasypianie rowu, zablokowanie odpływu wody rowem poprzez budowę przegród). Przyczyny zagrożenia dla siedliska zostały rozpoznane – jak podano, „wykonana 16.09.2014 r. przez pracowników RDOŚ w Gdańsku inspekcja rezerwatu przyrody „Torfowisko Potoczek” wykazała, że rowy melioracyjne w płacie siedliska 91D0 są drożne i odprowadzają wodę z siedliska pogłębiając procesy jego degeneracji”. Wydaje się więc jasne, że działania ochronne powinny polegać na zablokowaniu rowów i nie widzimy przeszkód, by zostało to konkretnie zapisane w planie.*

Należy tu przypomnieć, że opisana sytuacja narusza obowiązek wynikający z art. 6.2 dyrektywy siedliskowej. Obowiązek ten stał się wymagalny z dniem 1 maja 2004 r., jeżeli więc rowy pogłębiające degradację siedliska przyrodniczego funkcjonują wciąż po 10 latach, to naruszenie to ma ciężki charakter i wymaga niezwłocznej interwencji, do czego niezbędne jest ustalenie działania ochronnego w sposób konkretny, wraz ze wskazaniem niezwłocznego terminu jego realizacji. Terminem realizacji tego działania powinny być maksymalnie 2 lata (taki czas może być niezbędny do formalnego przygotowania działań), a nie 5 lat.

W ostatecznej wersji projektu zarządzenia uwagę uwzględniono. W trakcie prac nad zmianą PZO prowadzono również badania hydrologiczne i przygotowywano dokumentację na potrzeby planu ochrony dla rezerwatu „Torfowisko Potoczek”, w której określono konieczne działania ochronne. W projekcie zmiany PZO zadanie „Podjęcie działań mających na celu podniesienie poziomu wód gruntowych w płacie siedliska” przeformułowano zatem początkowo na „Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie stanu uwodnienia siedliska i ewentualne zaplanowanie działań ochronnych mających na celu poprawę tego stanu. W ciągu 2 pierwszych lat obowiązywania pzo”, a następnie na podstawie ww. dokumentacji wskazano działania z zakresu ochrony czynnej i uzupełnienia stanu wiedzy.

2) Budzi wątpliwości, czy rzeczywiście Starosta Sławieński nie ma kompetencji do wdrożenia środka ochronnego „modyfikacja gospodarki rybackiej do wymogów ochrony siedliska poprzez zaniechanie wykorzystania wody ze starorzecza do napełniania stawów hodowlanych”. Wydaje się, że takie wykorzystywanie wody może następować co najwyżej na podstawie pozwolenia wodnoprawnego, które wydaje właśnie Starosta. Jeżeli dla siedliska szkodliwe jest korzystanie z wód dokonywane na podstawie obowiązującego obecnie pozwolenia wodnoprawnego, to Starosta jest również organem właściwym co cofnięcia takiego pozwolenia. Wylimitowanie szkodliwego dla przedmiotu ochrony korzystania z wód należy ująć także w celach działań ochronnych - wówczas stanie się to celem środowiskowym dla obszaru chronionego zależnego od wód, obligatoryjnym do ujęcia w planie gospodarowania wodami, co da podstawy do cofnięcia pozwolenia wodnoprawnego przez Starostę w trybie art. 136 ust 1 pkt 7 ustawy Prawo Wodne.

Uwagę częściowo uwzględniono. Działanie przeformułowano zgodnie z wytycznymi GDOŚ z dnia 9.12.2014 r. na formę czynną tj. zastosowano zapis „Zapobiegnięcie zanikowi stanowiska siedliska poprzez uregulowanie gospodarki wodnej w starorzeczu w sposób ograniczający straty wody tylko do procesów naturalnych”. Wśród podmiotów odpowiedzialnych za to zadanie uwzględniono m.in. Starostę Powiatu Sławieńskiego jako organ wydający pozwolenia wodnoprawne. Ostatecznie ze względu na wejście w życie z dniem 1 stycznia 2018 r. ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne podmiotem odpowiedzialnym uczyniono właściwe terytorialnie jednostki organizacyjne Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

3) Obligatoryjne działania w obrębie gospodarstwa rolnego, dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania, powinny być specyficznymi dla danego obszaru Natura 2000 działaniami, jakie są niezbędne dla utrzymania siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków w stanie co najmniej nie pogorszone. Działania te powinny być określone biorąc pod uwagę specyficzne potrzeby konkretnych siedlisk przyrodniczych lub konkretnych gatunków i mogą być zawężone w stosunku do możliwości rolniczego użytkowania gruntów nieistotnych dla chronionych w obszarze siedlisk lub gatunków. Zupełnie nieuzasadniony jest jednak pogląd, jakoby działania obligatoryjnie musiały zawsze obejmować zarówno użytkowanie kośne, jak i kośno-pastwiskowe i pastwiskowe na użytkach zielonych, niezależnie od wymogów ekologicznych danego siedliska czy gatunku. Nieprawdą jest, jakoby „możliwość takiego użytkowania wynikała wprost z Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 marca 2010 r. w sprawie minimalnych norm (Dz. Urz. z 2010 Nr 39 poz. 211 ze zm.)¹”, gdyż cytowane rozporządzenie określa tylko, czy użytkowanie gruntu rolnego uznaje się za zgodne z minimalnymi normami, ale nie rozstrzyga czy użytkowanie gruntu rolnego jest zgodne z minimalnymi wymogami ochrony siedliska przyrodniczych lub siedlisk gatunków w obszarze Natura 2000. Wymogi takie ma określić – jako działanie obligatoryjne – właśnie plan zadań ochronnych. Ponadto, rozporządzenie w/s minimalnych norm wyraźnie zabrania niszczenia siedlisk roślin i zwierząt chronionych oraz siedlisk przyrodniczych w formach ochrony

¹ Należy raczej zacytować obwieszczenie tekstu jednolitego z dn. 3 czerwca 2014 r. – Dz. U. 2014 r. poz. 1372.

przyrody, a więc także na obszarach Natura 2000. Gdyby więc wymogiem danego siedliska było użytkowanie kośne, ale nie pastwiskowe, a użytkowanie pastwiskowe prowadziło do zniszczenia danego typu siedliska, to użytkowanie pastwiskowe nie byłoby zgodne z minimalnymi normami. Oczywiście, nie mogłoby ono w takiej sytuacji być wskazywane jako działanie obligatoryjne dla „ochrony” danego typu siedliska.

W przedstawionym projekcie słusznie zrezygnowano z zapisu dot. wypasu siedlisk 7110 i 7140, ale dotyczy to także siedliska 7230. Ten typ siedliska powinien być użytkowany przez koszenie, ale nie przez wypas. Także dla siedliska 6510 należy rozważyć, jakie konkretnie formy użytkowania siedliska zapewnią mu - uwzględniając warunki lokalne - przynajmniej zachowanie w stanie nie pogorszonym.

Zwrócić tu trzeba uwagę, że z systemowej interpretacji prawa wynika wyraźnie, że plan zadań ochronnych może – i niekiedy powinien – ograniczać dopuszczalne sposoby rolniczego użytkowania gruntów na obszarze Natura 2000 w stosunku do sposobów dopuszczalnych poza obszarem Natura 2000. Wymogi wzajemnej zgodności (tzw. cross-compliance) obwieszczone obwieszczeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 marca 2009 r. w sprawie wykazu wymogów określonych w przepisach Unii Europejskiej z uwzględnieniem przepisów krajowych wdrażających te przepisy (M.P. Nr 17, poz. 224, z późn. zm.) obejmują między innymi „przestrzeganie przez rolników wymogów obligatoryjnych wynikających z planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000” Oznacza to, że plany zadań ochronnych mogą stanowić w tym zakresie wymogi wymagające włączenia do wymogów wzajemnej zgodności, a więc wymogi idące dalej, niż wynikałoby to z innych przepisów prawa. Właśnie między innymi po to ustanawia się plany zadań ochronnych i określa w nich działania obligatoryjne dla gospodarstw rolnych, by określić w ten sposób specyficzne dla danego obszaru Natura 2000 normy, których przestrzeganie staje się wymogiem wzajemnej zgodności i ma być kontrolowane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Zupełnie absurdalne i niezasadnione jest w tym kontekście stanowisko prezentowane przez ARiMR, jakoby to wymogi obligatoryjne w PZO miały wynikać z obowiązujących przepisów prawa i minimalnych norm, gdyby tak bowiem było, to dodatkowy wymóg wzajemnej zgodności wymagający przestrzegania wymogów obligatoryjnych wynikających z PZO byłby pozbawiony jakiegokolwiek sensu.

Zwrócić też trzeba uwagę, że art. 6.2 dyrektywy siedliskowej (stosujący się tak do obszarów siedliskowych, jak i do ptasich), wymaga od państw członkowskich „uniknięcia na specjalnych obszarach ochrony pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków”. Dotyczy to także ewentualnych pogorszeń spowodowanych przez użytkowanie rolnicze niedostosowane do potrzeb konkretnych siedlisk i gatunków w danym obszarze. W Polsce podstawowym narzędziem wdrażania tego obowiązku jest właśnie plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, musi więc mieć on możliwość określenia – jako działań obligatoryjnych – takich sposobów prowadzenia gospodarki rolnej, które zapewnią uniknięcie pogarszania stanu siedlisk.

W ramach wspólnej polityki rolnej Unii Europejskiej istnieje mechanizm kompensowania rolnikom ograniczeń w gospodarce rolnej, wprowadzonych obowiązkowo w związku z ochroną obszarów Natura 2000. Mechanizmem tym są tzw. płatności Natura 2000 (nie mylić z pakietami programu rolnośrodowiskowego na obszarach Natura 2000. Warunkiem dostępności płatności Natura 2000 dla rolników jest istnienie obligatoryjnych ograniczeń specyficznych dla obszaru Natura 2000. Jak dotąd, decyzją polskiego rządu jest nie korzystanie z tego mechanizmu w Polsce, ponieważ jak dotąd nie było planów zadań ochronnych, które ustanawiałyby takie specyficzne, obligatoryjne ograniczenia. Ta niewłaściwa sytuacja będzie podtrzymywana, jeżeli obecnie zmieni się plany zadań ochronnych w taki sposób, by nie ustanawiały żadnych wymogów obligatoryjnych specyficznych dla obszaru, wykraczających ponad wymogi wobec gospodarki rolnej poza obszarem Natura 2000.

Uwagi nie uwzględniono. W publikacji „Krajowy program ochrony torfowisk alkalicznych (7230)” z 2012 r. (str. 84) wskazano, iż w przypadku braku możliwości użytkowania kośnego dopuszcza się ekstensywny wypas. Zatem nie wydaje się, aby dopuszczenie ekstensywnego wypasu stanowiło istotne zagrożenie dla tego siedliska. W odniesieniu do siedliska 6510 należy stwierdzić, że nieznane są sytuacje, aby ekstensywny wypas doprowadził do zniszczenia tego siedliska.

Należy zauważyć, że w przypadku działań obligatoryjnych wskazanie w PZO wyłącznie jednego sposobu użytkowania ww. siedlisk w znacznym stopniu ogranicza działanie rolnika i w sytuacji gdy wybierze on inny sposób użytkowania, kontrola na miejscu ARiMR stwierdzi nieprawidłowość skutkującą sankcjami. Biorąc pod uwagę, że dla obu siedlisk głównym zagrożeniem w obszarze jest zaniechanie ich użytkowania rolniczego, co prowadzi do uruchomienia procesów sukcesji – zarastania drzewami, krzewami i trzciną, bardziej korzystne dla siedlisk wydaje się poszerzenie katalogu dostępnych form użytkowania o wypas.

4) *Określenie w akcie prawa miejscowego działań fakultatywnych w ramach gospodarstwa rolnego w sposób „użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska przyrodniczego...” jest niezgodne z zasadami techniki prawodawczej. Normy ustalane aktem prawa muszą być jednoznaczne i nie mogą być uzależnione od treści dokumentów ustalanych przez podmioty trzecie. Projektowany zapis oznaczałby tymczasem, że treść normy ustanowionej w planie zadań ochronnych byłaby de facto zmienna zależnie od treści aktualnego PROW ustalonego przez Ministerstwo Rolnictwa. Zauważyć tu należy w szczególności, że w trakcie okresu obowiązywania planu zadań ochronnych powstanie nowym PROW o nieznanym dziś treści. Projektowany zapis jest niezgodny z delegacją art. 28 ustawy o ochronie przyrody. To Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska jest właściwy do ustanowienia PZO, a więc do określenia w szczególności norm fakultatywnych dotyczących rolniczego użytkowania istotnego dla ochrony siedlisk i gatunków, a ponieważ niedopuszczalne jest dalsze delegowanie delegacji ustawowej, to nie może tej kompetencji delegować na organ właściwy do ustanowienia PROW. Projektowany zapis oznaczałby tymczasem de facto dokonanie takiej bezprawnej delegacji. Ponadto, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska ustanawia PZO „kierując się koniecznością utrzymania i przywrócenia do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000” Faktyczne delegowanie określenia treści normy na inny podmiot naruszałoby tę przesłankę, ponieważ podmiot właściwy do ustanowienia PROW nie jest tą przesłanką związany; nie ma żadnej pewności, czy „ukierunkowane na ochronę siedliska/gatunku pakietu obowiązującego [także w przyszłości] PROW” będą rzeczywiście zapewniać utrzymanie i przywrócenie właściwego stanu ochrony” odpowiednich siedlisk i gatunków.*

Jako działanie fakultatywne należy w konsekwencji pozostawić tylko konkretny opis warunków użytkowania rolniczego korzystnego dla ochrony siedliska/gatunku, skreślając odniesienia do „obowiązującego PROW” jako nieuprawnione.

Uwagę uwzględniono.

5) *Działania ochrony czynnej niezbędne dla zachowania siedlisk przyrodniczych, także na gruntach prywatnych w obrębie gospodarstw rolnych, są niezbędne dla samego zachowania tych siedlisk i tym samym powinny być ujęte jako obligatoryjne, a nie fakultatywne. Odpowiedzialnym za realizację tych działań powinien być „RDOŚ lub właściciel albo posiadacz gruntu na podstawie porozumienia zawartego z RDOŚ a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości, w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z RDOŚ”.*

W szczególności, zupełnie niezrozumiałe i niezgodne z rozporządzeniem w sprawie PZO jest opatrywanie zapisem „działanie fakultatywne” działań dotyczących torfowisk, adresowanych do wydziałów w Lasach Państwowych, czyli dotyczących gruntów Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictw, a nie do gruntów stanowiących część gospodarstwa rolnego. Należy tu przypomnieć, że zgodnie z art. 13 ust 1 pkt 1 ustawy o lasach, obowiązkiem właścicieli lasów – obligatoryjnym, a nie fakultatywnym – jest „zachowanie w lasach naturalnych bagien i torfowisk”, co w razie takiej potrzeby wiąże się z obowiązkiem realizacji odpowiednich działań ochrony czynnej.

Uwagę częściowo uwzględniono. Dla siedlisk 7110, 7140 i 7230 podmiotem odpowiedzialnym za wykonanie działań takich jak usunięcie podrostu drzew i krzewów oraz koszenie będzie „RDOŚ w Gdańsku lub właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów Skarbu Państwa lub stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000”. Zdecydowano się jednak utrzymać zapis wskazujący, że jest to działanie fakultatywne. Zapis taki pozwoli na ewentualne korzystanie przez właściciela lub posiadacza terenu z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości. Biorąc pod uwagę liczbę zadań do wykonania na obszarach Natura 2000 oraz ograniczone środki na wykonywanie działań ochronnych wydaje się zasadne poszerzenie katalogu funduszy na ich realizację. Należy zauważyć, że rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 z późn. zm.) wskazuje, że działania fakultatywne odnoszą się tylko do terenów w obrębie gospodarstw rolnych, zatem na terenach nienależących do gospodarstwa rolnego będą to działania obligatoryjne. Biorąc pod uwagę, że nie jest wykluczone, że tereny nieleśne zarządzane przez PGL LP mogą być traktowane jako część gospodarstwa rolnego zdecydowano się utrzymać zapis wskazujący na działanie fakultatywne również w odniesieniu do tych gruntów. Dla siedlisk 7110 i 7140 dodano działanie obligatoryjne „zachowanie siedliska przyrodniczego”, a dla siedliska 7230 zachowanie siedliska przyrodniczego, ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych. Za działania te odpowiedzialny będzie „właściciel lub posiadacz gruntu, a w odniesieniu do gruntów Skarbu Państwa lub stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości”

2. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku pismem z dnia 14.11.2014 r. zgłosił następujące uwagi i wnioski:

1) W odniesieniu do działania Dostosowanie gospodarki rybackiej do wymogów ochrony siedliska poprzez wędkowanie bez zanęcania, połowy bez użycia narzędzi ciągnionych (...) – dotyczy siedliska 3150 - Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*: *Proszę o wykreślenie RZGW w Gdańsku, ponieważ wszystkie jeziora są administrowane rybacko przez RZGW w Szczecinie. Rzeka Studnica jest w administracji RZGW Szczecin, zaś rzeka Wieprza w administracji Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych (prawa właścicielskie Marszałka Zachodniopomorskiego).*

Uwagę uwzględniono. Wykreślono RZGW w Gdańsku. Podmiotem odpowiedzialnym za wykonanie działania będzie „uprawniony do rybactwa na podstawie operatu rybackiego lub na podstawie porozumienia ze sprawującym nadzór nad obszarem”. Taki zapis wyczerpuje katalog podmiotów, które mogą być odpowiedzialne za to zadanie. W taki sposób określono też podmioty odpowiedzialne za podobnego typu działania przy siedlisku 3110 jeziora lobeliowe.

2) W odniesieniu do działania Dostosowanie gospodarki rybackiej do wymogów ochrony siedliska poprzez zaprzestanie wędkowania i prowadzenia hodowli ryb, z dopuszczeniem na terenach prywatnych połowy tylko na własne potrzeby przez właściciela terenu bez stosowania dokarmiania i zanęcania ryb – dotyczy siedliska 3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne:

a) *Proszę o wykreślenie RZGW w Gdańsku, ponieważ wszystkie jeziora są administrowane rybacko przez RZGW w Szczecinie,*

Uwagę uwzględniono. Wykreślono RZGW w Gdańsku. Podmiotem odpowiedzialnym za wykonanie działania będzie „uprawniony do rybactwa na podstawie operatu rybackiego lub na podstawie porozumienia ze sprawującym nadzór nad obszarem”. Taki zapis wyczerpuje katalog podmiotów, które mogą być odpowiedzialne za to zadanie.

b) *Wydaje się, że zapis powinien również odnieść się do odłowów. Zapis w obecnym brzmieniu nie odnosi się również do ewentualnych zarybień.*

Uwagi nie uwzględniono. W obrębie zbiorników dystroficznych nie powinny być prowadzone odłowy i zarybienia, aby nie doprowadzić do pogorszenia stanu ochrony.

3) W odniesieniu do gatunków: 1096 Minóg strumieniowy (*Lampetra planeri*), 5339 Różanka (*Rhodeus sericeus amarus*), 1163 Głowacz białopłetwy (*Cottus gobio*), 1149 Koza (*Cobitis taenia*), 1099 Minóg rzeczny (*Lampetra fluviatilis*), 1106 Łosoś atlantycki (*Salmo salar*) do działań:

a) Dostosowanie gospodarki wodnej do wymogów ochrony gatunku poprzez: 1) ograniczenie regulowania lub odmulania cieków, 2) pozostawienie rumoszu drzewnego w korytach rzek w ilości nie stwarzającej zagrożenia powodziowego: *Proszę o wykreślenie RZGW w Gdańsku, ponieważ rzeka Studnica jest w administracji RZGW Szczecin, zaś rzeka Wieprza w administracji Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych (prawa właścicielskie Marszałka Zachodniopomorskiego),*

Uwagę uwzględniono. Wkreślono RZGW w Gdańsku, dodano Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego i Zachodniopomorski Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych. Dopisano także Zarząd Melioracji i Urzędzeń Wodnych Województwa Pomorskiego w Gdańsku oraz Marszałka Województwa Pomorskiego ze względu na uprawnienia do administrowania rzeką Wieprzą na terenie woj. pomorskiego. Podobne podejście zastosowano przy siedliskach 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculion fluitans*) i 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*), olsy źródłiskowe. Ostatecznie ze względu na wejście w życie z dniem 1 stycznia 2018 r. ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne podmiotem odpowiedzialnym uczyniono właściwe terytorialnie jednostki organizacyjne Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

b) Dostosowanie gospodarki wodnej do wymogów ochrony gatunku poprzez: 1) udrażnianie rzek poprzez budowę sprawnych przepławek i zapewnienie ich prawidłowego funkcjonowania, 2) nielokalizowanie nowych budowli piętrzących oraz nieprzebudowywanie istniejących budowli piętrzących (za wyjątkiem budowy przepławek) zakładających zwiększenie poziomu piętrzenia ponad dopuszczalną aktualnie rzędną poziomu wody:

- *Proszę o wykreślenie RZGW w Gdańsku, ponieważ rzeka Studnica jest w administracji RZGW Szczecin, zaś rzeka Wieprza w administracji Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych (prawa właścicielskie Marszałka Zachodniopomorskiego),*

- *Proponuję dopisać Zachodniopomorski ZMiUW, jako administratora Wieprzy,*

- *Proponuję dopisać właściciele/użytkownicy piętrzeń.*

Uwagi uwzględniono. Wkreślono RZGW w Gdańsku, dodano Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego i Zachodniopomorski Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych. Dopisano także Zarząd Melioracji i Urzędzeń Wodnych Województwa Pomorskiego w Gdańsku oraz Marszałka Województwa Pomorskiego ze względu na uprawnienia do administrowania rzeką Wieprzą na terenie woj. pomorskiego. Ostatecznie ze względu na wejście w życie z dniem 1 stycznia 2018 r. ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne podmiotem odpowiedzialnym uczyniono właściwe terytorialnie jednostki organizacyjne Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Po

uwagach z GDOŚ z 9.02.2016 r. zamiast sformułowania „właściciele/użytkownicy piętrzeń” zastosowano zapis „właściciel lub posiadacz urządzenia piętrzącego w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000”, który precyzyjniej określa podmiot odpowiedzialny. Ponadto doprecyzowano działanie - zastosowano zapis „Odtworzenie ciągłości ekologicznej sieci rzecznej przez likwidację baraży antropogenicznych, jeśli potrzeba ich istnienia ustala. Istniejące i nadal niezbędne urządzenia piętrzące, winny być modyfikowane z zastosowaniem przepławek uwzględniających możliwości migracji słabych pływaków (konstrukcje z dnem o zwiększonej szorstkości, a gdzie to możliwe – konstrukcje naturopodobne – bystrza, rampy i pochylnie denne). Zapewnienie ich prawidłowego funkcjonowania”.

e) Dostosowanie gospodarki rybackiej do wymogów ochrony gatunku poprzez: 1) nie wprowadzanie obcych geograficznie gatunków ryb do jezior lub do cieków, 2) nielocalizowanie nowych stawów rybnych wymagających okresowych zrzutów wody do rzek:

- Proszę o wykreślenie RZGW w Gdańsku, ponieważ rzeka Studnica jest w administracji RZGW w Szczecinie, a Wieprza jest administrowana przez Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych. RZGW Gdańsk nie wyznaczał obwodów rybackich na tych rzekach

- Proponuję dopisać właściwego Starostę jako podmiot odpowiedzialny za wydawanie pozwoleń wodnoprawnych.

Uwagi uwzględniono. Wkreślono RZGW w Gdańsku. Podmiotem odpowiedzialny za wykonanie działania dotyczącego niewprowadzania obcych geograficznie gatunków ryb będzie „uprawniony do rybactwa na podstawie operatu rybackiego lub na podstawie porozumienia ze sprawującym nadzór nad obszarem”. Taki zapis wyczerpuje katalog podmiotów, które mogą być odpowiedzialne za to zadanie. Działanie dotyczące nielocalizowanie nowych stawów rybnych usunięto z zarządzenia w związku z pismem Minister Środowiska, pismem DP-074-137/12981/14/JJ z dnia 14 kwietnia 2015 r. stwierdzającym taką konieczność.

3. Nadleśnictwo Miastko pismem z dnia 14.11.2014 r. zgłosiło następującą uwagę:

Dotyczy zmiany zapisu w siedlisku 7230 górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk, mechowisk. Jako organ odpowiedzialny za działania ochronne wpisano nadleśnictwo Miastko na stanowisku nr 1 (część działki ewidencyjnej 102, obręb Słosinko), w/w działka nie jest w zarządzie Nadleśnictwa Miastko. Wnioskujemy wykreślenie Nadleśnictwa jako organu odpowiedzialnego za działania ochronne.

Uwagę uwzględniono.

4. Nadleśnictwo Warcino pismem z dnia 13.11.2014 r. zgłosiło następujące uwagi i wnioski:

1) W odniesieniu do: Ust. 1 i 2 załącznika nr 5 do zarządzenia dotyczącego działań ochronnych dla siedliska przyrodniczego 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk, mechowisk. Nadleśnictwo w dalszym ciągu wnioskuję o uwzględnienie naszych uwag i wniosków przesłanych pismem NN-093-26/13 z dnia 05.09.2013r. tj.

a) wykreślenie w tabeli kolumna nr 4 zapisu cyt. „organem odpowiedzialnym za wykonanie zadań ochronnych jest Nadleśnictwo Warcino”, w miejsce, którego wpisanie „RDOŚ w Gdańsku”.

Uwagę częściowo uwzględniono. Wykreślono Nadleśnictwo Miastko, Nadleśnictwo Warcino, Nadleśnictwo Dretuń i zastosowano zapis „RDOŚ w Gdańsku lub właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów Skarbu Państwa lub stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości w

związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000”, co wyczerpuje katalog podmiotów odpowiedzialnych za działania ochronne.

b) wykreślenie zadań fakultatywnych, dotyczących użytkowania rolniczego wymienionych gruntów i ubiegania się o płatności w ramach pakietu rolnośrodowiskowego PROW.

Uwagę częściowo uwzględniono. Usunięto zapis „użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska przyrodniczego” natomiast pozostawiono zapis „koszenie co dwa lub trzy lata, siano należy usunąć z powierzchni torfowiska”, ponieważ jest to warunek niepogarszania stanu ochrony siedliska 7230.

2) W odniesieniu do: Ust. 3 do załącznika nr 5 do zarządzenia dotyczącego działań ochronnych dla siedliska przyrodniczego 91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi- Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzoźowo sosnowe bagienne lasy borealne, zmodyfikowani edziałaniadotyczącego monitoringusiedliskadla ww.siedliska przyrodniczego.

W uzasadnieniu zmian do zarządzenia doprecyzowujemy, iż w dniu 16.09.2014r. miała miejsce wizja terenowa rezerwatu przyrody „Torfowisko Potoczek”, przez pracowników RDOŚ w Gdańsku, której celem było przygotowanie dokumentacji do postępowania przetargowego na wykonanie planu ochrony rezerwatu.

Rezerwat „Torfowisko Potoczek” należy wyłączyć z PZO ponieważ jako wyższa forma ochrony przyrody niż Natura 2000 winien mieć własny plan ochrony, który jest w trakcie opracowywania koncepcyjnego. Podniesienie poziomu wód gruntowych winno opierać się na przeprowadzonych badaniach i konsultacjach hydrologicznych i fitosocjologicznych. Zadania ochronne na terenie rezerwatu stanowią właściwość RDOŚ i tym samym obarczanie nadleśnictw kosztami związanymi z ich realizacją jest niezasadne.

Uwagę częściowo uwzględniono. Zgodnie z art. 28 ust. 11 pkt 3 i 3a ustawy o ochronie przyrody rezerwaty przyrody mogą być wyłączone z PZO tylko gdy posiadają plan ochrony lub zadania ochronne uwzględniające zakres wskazany w art. 28 ust. 10 ustawy tj. zakres PZO. Torfowisko Potoczek nie posiada planu ochrony ani zadań ochronnych uwzględniających wskazany zakres zatem nie ma podstaw do wyłączenia terenu rezerwatu z PZO. Na podstawie dokumentacji sporządzonej na potrzeby planu ochrony dla ww. rezerwatu w projekcie zarządzenia zaplanowano działania ochronne. Podmiotem odpowiedzialnym za ich wykonanie jest RDOŚ w Gdańsku.

5. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska mailem z dnia 13.11.2014 r. zgłosiła następujące uwagi i wnioski:

1) W załączniku nr 3 dla siedliska: 91D0 bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne do zagrożenia: I inwazyjne oraz inne problematyczne gatunki i geny zgłoszono uwagę „Czy nie lepiej wpisać tu I02 problematyczne gatunki rodzime?”.

Uwagę uwzględniono.

2) W załączniku nr 5 dla siedliska 3110 Jeziora lobeliowe do działania: Monitoring stanu przedmiotu ochrony [...] (co 5 lat od momentu ustanowienia pzo w miesiącach letnich) zasugerowano aby słowo „obowiązywania” zastąpić słowem „ustanowienia”.

Uwagę uwzględniono.

3) W załączniku nr 5 dla siedlisk 7110 i 7140 do działania: Usunięcie podrostu drzew i krzewów oraz wyniesienie ich poza obszar siedliska [...] działanie fakultatywne, zwrócono uwagę, że podmiotem odpowiedzialnym jest RDOŚ zatem zapis „działanie fakultatywne” należy wykreślić.

Uwagi nie uwzględniono. Uwzględniając uwagę Klubu Przyrodników wskazano, że dla siedlisk 7110, 7140 i 7310 podmiotem odpowiedzialnym za wykonanie działań takich jak usunięcie podrostu drzew i krzewów oraz koszenie będzie „RDOŚ w Gdańsku lub właściciel lub posiadacz gruntu na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów Skarbu Państwa lub stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000”. Zdecydowano się utrzymać zapis wskazujący, że jest to działanie fakultatywne, gdyż zapis taki pozwoli na ewentualne korzystanie przez właściciela lub posiadacza terenu z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości. Biorąc pod uwagę liczbę zadań do wykonania na obszarach Natura 2000 oraz ograniczone środki na wykonywanie działań ochronnych wydaje się zasadne poszerzenie katalogu funduszy na ich realizację. Należy zauważyć, że rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 wskazuje, że działania fakultatywne odnoszą się tylko do terenów w obrębie gospodarstw rolnych, zatem na terenach nienależących do gospodarstwa rolnego będą to działania obligatoryjne. Biorąc pod uwagę, że tereny nieleśne zarządzane przez PGL LP mogą być traktowane jako część gospodarstwa rolnego i mogą ich dotyczyć programy wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, zdecydowano się utrzymać zapis wskazujący na działanie fakultatywne również w odniesieniu do tych gruntów.

Po terminie wyznaczonym na udział społeczny dodatkowe uwagi wniósł jeszcze Klub Przyrodników (pismo nr 1076/2014 z dnia 18.11.2014 r.)

Uwaga nr 1: „Zgodnie z art. 28 ust 5 zdanie ostatnie ustawy o ochronie przyrody, plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt. W naszej ocenie, przepis ten uniemożliwia dokonanie zmiany planu zadań ochronnych z innych przyczyn, jak również ujęcie w zarządzeniu zmieniającym zmian wynikających z innych przyczyn. W szczególności, przytoczony przepis ustawy ogranicza możliwość, o której mowa w § 6. 1. rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 23 grudnia 2009 r. w sprawie trybu kontroli aktów prawa miejscowego ustanowionych przez wojewodę i organy niezespolonej administracji rządowej, wyłącznie do sytuacji w których uchybienie w akcie prawa miejscowego jest uchybieniem wobec potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt. W pozostałych przypadkach, akt prawa miejscowego może być co najwyżej uchylony przez Prezesa Rady Ministrów.

W związku z powyższym, uważam że w obecnym stanie prawnym niedopuszczalne jest dokonywanie zmian ustanowionego PZO w zakresie uzasadnianym tylko wskazaniem Ministra Środowiska w ramach kontroli nadzorczej, o ile wskazania te nie wynikają z potrzeb ochrony przedmiotów ochrony obszaru.

W szczególności zaś niezgodne z art. 28 ust 5 ustawy o ochronie przyrody i tym samym niedopuszczalne jest dokonywanie zmian, które pogarszałyby ochronę gatunków i siedlisk przyrodniczych chronionych w obszarze.”

Uwaga nie została uwzględniona. Organ tutejszy zgadza się ze stanowiskiem Departamentu Prawnego Ministerstwa Środowiska przekazany przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska pismem nr DZP-W P.024.1.2015.ŁR z dnia 13.02.2014 r. przedstawionym poniżej:

„Zgodnie z art. 28 ust. 5 zdanie drugie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.), plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt.

Odnosząc się do cytowanego przepisu należy zauważyć, że nie przesądza on, że potrzeba ochrony siedlisk i gatunków jest jedyną i wyłączną przesłanką dokonania ww. zmiany, w szczególności ustawodawca nie wskazuje wyraźnie, że pzo może być zmieniony wyłącznie wtedy, kiedy wynika to z ww. potrzeby. Oznacza to, z pewnym zastrzeżeniem, o którym będzie mowa pod koniec wywodu, że wystąpienie ww. okoliczności można uznać za jedną z możliwych przesłanek warunkujących zmianę pzo, a tym samym, że system przepisów prawnych może bezpośrednio, albo pośrednio, wskazywać także inne sytuacje umożliwiające dokonanie stosownych modyfikacji planu.

Po pierwsze, sytuację taką wskazuje ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206, z późn. zm.), która w art. 63 stanowi, że każdy, czyj interes prawny lub uprawnienie zostały naruszone przepisem aktu prawa miejscowego, wydanym przez organ niezespółonej administracji rządowej, w sprawie z zakresu administracji publicznej, może, po bezskutecznym wezwaniu organu, który wydał przepis, lub organu upoważnionego do uchylenia przepisu w trybie nadzoru do usunięcia naruszenia, zaskarżyć przepis do sądu administracyjnego (zmiana pzo może więc wynikać z zamiaru usunięcia ww. naruszenia i uniknięcia skierowania sprawy na drogę postępowania sądowo- administracyjnego).

Po drugie, za pośrednią podstawę dokonania zmiany pzo może być uznany przepis art. 61 ustawy o wojewodzie i administracji rządowej w województwie. Zgodnie z jego ust. 1, Prezes Rady Ministrów uchyla, w trybie nadzoru, akty prawa miejscowego ustanowione przez organy niezespółonej administracji rządowej, jeżeli są one niezgodne z ustawami lub aktami wydanymi w celu ich wykonania, a także może je uchylać z powodu niezgodności z polityką Rady Ministrów lub naruszenia zasad rzetelności i gospodarności. Natomiast, jak wynika z jego ust. 2, Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, tryb kontroli aktów prawa miejscowego ustanowionych przez wojewodę i organy niezespółonej administracji rządowej, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia ich zgodności z przepisami powszechnie obowiązującymi oraz polityką Rady Ministrów.

Odnosząc się do przywołanych przepisów należy stwierdzić, że Prezes Rady Ministrów posiada ustawową kompetencję do uchylania aktów prawa miejscowego wydanych przez określone organy oraz ustawową kompetencję do określania, jak ma wyglądać kontrola takich aktów. Realizując je, Prezes Rady Ministrów, w § 6 ust. 1 swojego rozporządzenia z dnia 23 grudnia 2009 r. w sprawie trybu kontroli aktów prawa miejscowego ustanowionych przez wojewodę i organy niezespółonej administracji rządowej (Dz. U. Nr 222, poz. 1754), postanowił, że właściwy rzeczowo minister, przed przekazaniem kontrolowanego aktu prawa miejscowego wraz z projektem zarządzenia nadzorczego o uchylaniu aktu prawa miejscowego, może wystąpić do tego organu o uchylenie lub zmianę kwestionowanego aktu prawa miejscowego we własnym zakresie. Dopiero, gdy organ niezespółonej administracji rządowej nie uchyli ani nie zmieni aktu prawa miejscowego w terminie 14 dni od dnia otrzymania wystąpienia, o którym mowa, właściwy rzeczowo minister niezwłocznie przedstawia Prezesowi Rady Ministrów projekt zarządzenia nadzorczego o uchylaniu aktu prawa miejscowego.

Jak wynika z ww. przepisów, Prezes Rady Ministrów, realizując swoje ustawowe kompetencje do uchylania aktów prawa miejscowego i określania trybu ich kontroli, scedował na poszczególnych ministrów możliwość żądania ich zmian, zanim je sam uchyli, kreując tym samym możliwość działania mniej dolegliwego (akty pozostają w mocy), o mniejszym zakresie (zmiany dotyczą jedynie wybranych kwestii) i fakultatywnego (istnieje możliwość, a nie przymus zmiany). Ww. działanie Prezesa Rady Ministrów oparte jest o zasadę a maiori ad minus (komu wolno więcej, temu tym bardziej wolno mniej). W tym konkretnym przypadku oznacza to, że jeżeli Prezes Rady Ministrów może akt prawa miejscowego uchylić, to może też tak działać, sam albo przez tych, którzy działają z jego upoważnienia, że

akt pozostaje w mocy, a eliminuje się tylko konkretne usterki. Innymi słowy, możliwość zmiany aktu prawa miejscowego w trybie rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów wynika z zastosowania zasady *a maiori ad minus* w odniesieniu do ustawowych kompetencji Prezesa Rady Ministrów (do uchylania i określania trybu kontroli). Tym samym wynika pośrednio z samej ustawy i jest równorzędna regule wynikającej z art. 28 ust. 5 zdanie drugie ustawy o ochronie przyrody.

Odnosząc się do możliwości uchylania pzo przez Prezesa Rady Ministrów, na marginesie jedynie należy zauważyć, że potrzebie ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt, o której mowa w art. 28 ust. 5 zdanie drugie ustawy o ochronie przyrody, lepiej będzie służyła zmiana pzo dokonana przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska (pozostawiająca pzo w mocy), niż uchylenie całego pzo przez Prezesa Rady Ministrów (eliminujące akt z obrotu prawnego, a tym samym ograniczające ochronę siedlisk przyrodniczych, gatunków i zwierząt, na wiele miesięcy).

Po trzecie, analizując kwestię podstawy dokonywania zmian planów zadań ochronnych, należy także zwrócić uwagę na brzmienie art. 28 ust. 5 zdanie pierwsze ustawy o ochronie przyrody. Zgodnie z nim, regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Ww. przepis jest typowym przepisem kompetencyjnym umożliwiającym wydawanie aktów normatywnych przez wskazane w nim organy. Ze swojej istoty opisywana przez ustawodawcę kompetencja do ustanowienia aktu zawiera więc w sobie kompetencję do jego zmiany i uchylenia, wobec czego ich przyznanie nie jest w ogóle warunkowane wyraźnym ich wymienieniem.”

Uwaga nr 2: „Obligatoryjne działania w obrębie gospodarstwa rolnego, dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania, powinny być specyficznymi dla danego obszaru Natura 2000 działaniami, jakie są niezbędne dla utrzymania siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków w stanie co najmniej nie pogorszonym. Działania te powinny być określone biorąc pod uwagę specyficzne potrzeby konkretnych siedlisk przyrodniczych lub konkretnych gatunków i mogą być zawężone w stosunku do możliwości rolniczego użytkowania gruntów nieistotnych dla chronionych w obszarze siedlisk lub gatunków. Zupełnie nieuzasadniony jest jednak pogląd, jakoby działania obligatoryjnie musiały zawsze obejmować zarówno użytkowanie kośne, jak i kośno-pastwiskowe i pastwiskowe na użytkach zielonych, niezależnie od wymogów ekologicznych danego siedliska czy gatunku. Nieprawdą jest, jakoby „możliwość takiego użytkowania wynikała wprost z Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 marca 2010 r. w sprawie minimalnych norm (Dz. Urz. z 2010 Nr 39 poz. 211 ze zm.)”, gdyż cytowane rozporządzenie określa tylko, czy użytkowanie gruntu rolnego uznaje się za zgodne z minimalnymi normami, ale nie rozstrzyga czy użytkowanie gruntu rolnego jest zgodne z minimalnymi wymogami ochrony siedliska przyrodniczych lub siedlisk gatunków w obszarze Natura 2000. Wymogi takie ma określić – jako działanie obligatoryjne – właśnie plan zadań ochronnych. Ponadto, rozporządzenie w/s minimalnych norm wyraźnie zabrania niszczenia siedlisk roślin i zwierząt chronionych oraz siedlisk przyrodniczych w formach ochrony przyrody, a więc także na obszarach Natura 2000. Gdyby więc wymogiem danego siedliska było użytkowanie kośne, ale nie pastwiskowe, a użytkowanie pastwiskowe prowadziło do zniszczenia danego typu siedliska, to użytkowanie pastwiskowe nie byłoby zgodne z minimalnymi normami. Oczywiście, nie może ono w takiej sytuacji być wskazywane jako działanie obligatoryjne dla „ochrony” danego typu siedliska.

Natomiast działania wykraczające ponad minimum, tj. służące optymalizacji stanu, a nie tylko samemu zachowaniu siedlisk przyrodniczych i gatunków chronionych w obszarze Natura 2000, mogą być określone jako działania fakultatywne.

Zwrócić tu trzeba uwagę, że z systemowej interpretacji prawa wynika wyraźnie, że plan zadań ochronnych może – i niekiedy powinien – ograniczać w sposób obligatoryjny dopuszczalne sposoby rolniczego użytkowania gruntów na obszarze Natura 2000 w stosunku do sposobów dopuszczalnych poza obszarem Natura 2000. Wymogi wzajemnej zgodności (tzw. cross-compliance) obwieszczone obwieszczeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 marca 2009 r. w sprawie wykazu wymogów określonych w przepisach Unii Europejskiej z uwzględnieniem przepisów krajowych wdrażających te przepisy (M.P. Nr 17, poz. 224, z późn. zm.) obejmują między innymi „przestrzeganie przez rolników wymogów obligatoryjnych wynikających z planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000” Oznacza to, że plany zadań ochronnych mogą stanowić w tym zakresie wymogi wymagające włączenia do wymogów wzajemnej zgodności, a więc wymogi idące dalej, niż wynikałoby to z innych przepisów prawa. Właśnie między innymi po to ustanawia się plany zadań ochronnych i określa w nich działania obligatoryjne dla gospodarstw rolnych, by określić w ten sposób specyficzne dla danego obszaru Natura 2000 normy, których przestrzeganie staje się wymogiem wzajemnej zgodności i ma być kontrolowane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Zupełnie absurdalne i nieuzasadnione jest w tym kontekście stanowisko prezentowane przez ARiMR, jakoby to wymogi obligatoryjne w PZO miały wynikać z obowiązujących przepisów prawa i minimalnych norm. Gdyby tak bowiem było, to dodatkowy wymóg wzajemnej zgodności wymagający przestrzegania wymogów obligatoryjnych wynikających z PZO byłby pozbawiony jakiegokolwiek sensu.

Zwrócić też trzeba uwagę, że art. 6.2 dyrektywy siedliskowej (stosujący się tak do obszarów siedliskowych, jak i do ptasich), wymaga od państw członkowskich „uniknięcia na specjalnych obszarach ochrony pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków”. Dotyczy to także ewentualnych pogorszeń spowodowanych przez użytkowanie rolnicze niedostosowane do potrzeb konkretnych siedlisk i gatunków w danym obszarze. W Polsce podstawowym narzędziem wdrażania tego obowiązku jest właśnie plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, musi więc mieć on możliwość określenia – jako działań obligatoryjnych – takich sposobów prowadzenia gospodarki rolnej, które zapewnią uniknięcie pogarszania stanu siedlisk.

W ramach wspólnej polityki rolnej Unii Europejskiej istnieje mechanizm kompensowania rolnikom ograniczeń w gospodarce rolnej, wprowadzonych obowiązkowo w związku z ochroną obszarów Natura 2000. Mechanizmem tym są tzw. płatności Natura 2000 (nie mylić z pakietami programu rolnośrodowiskowego na obszarach Natura 2000. Warunkiem dostępności płatności Natura 2000 dla rolników jest istnienie obligatoryjnych ograniczeń specyficznych dla obszaru Natura 2000. Jak dotąd, decyzją polskiego rządu jest nie korzystanie z tego mechanizmu w Polsce, ponieważ jak dotąd nie było planów zadań ochronnych, które ustanawiałyby takie specyficzne, obligatoryjne ograniczenia. Ta niewłaściwa sytuacja będzie podtrzymywana, jeżeli obecnie zmieni się plany zadań ochronnych w taki sposób, by nie ustanawiały żadnych wymogów obligatoryjnych specyficznych dla obszaru, wykraczających ponad wymogi wobec gospodarki rolnej poza obszarem Natura 2000.”

Uwaga nie została uwzględniona. Organ tutejszy zgadza się ze stanowiskiem Departamentu Prawnego Ministerstwa Środowiska przekazanym przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska pismem nr DZP-W P.024.1.2015.ŁR z dnia 13.02.2014 r. przedstawionym poniżej:

„...Na obszarze Natura 2000 obowiązują określone zakazy, wynikające m.in. z art. 33 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, których nie powinno się powtarzać w aktach prawa miejscowego. W planie zadań ochronnych obszaru Natura 2000 nie ma możliwości ustanowienia zakazów, ponieważ nie wynika to z przepisów określających zakres tych aktów. W związku z powyższym działania ochronne wprowadzające zakazy nie mają podstawy prawnej i prowadzą do wadliwości danego aktu.

Należy wskazać, że na obszarach Natura 2000 zasadą jest, iż nie można ograniczać działalności gospodarczej, rolnej, leśnej, łowieckiej, rybackiej i związanej z utrzymaniem urządzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu oraz amatorskiego połowu ryb, jeżeli nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony

obszaru Natura 2000, o czym stanowi art. 36 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. W związku z powyższym, co do zasady, ustanawianie działań ochronnych wprowadzających ww. ograniczenia, niezależnie, czy wynikają one z konieczności zachowania lub przywrócenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków objętych ochroną w obszarach Natura 2000, jest niezgodne z prawem.

Ustawodawca wyjątkowo dopuścił możliwość wprowadzania określonych ograniczeń na obszarze Natura 2000 w celu dostosowania działalności gospodarczej, rolnej, leśnej, łowieckiej, rybackiej do wymogów ochrony obszaru Natura 2000, ale wyłącznie w sposób określony w ust. 3 w art. 36 ustawy o ochronie przyrody, tj., w zakresie zastosowania programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości albo na podstawie umowy z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska. W związku z powyższym w działaniach ochronnych obszaru Natura 2000 dopuszczalne jest wprowadzanie ograniczeń, ale wyłącznie w ww. sposób....".

Uwaga nr 3: „Określenie w akcie prawa miejscowego działań fakultatywnych w ramach gospodarstwa rolnego w sposób „użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska przyrodniczego...” jest niezgodne z zasadami techniki prawodawczej. Normy ustalane aktem prawa muszą być jednoznaczne i nie mogą być uzależnione od treści dokumentów ustalanych przez inne podmioty. Projektowany zapis oznaczałby tymczasem, że treść normy ustanowionej w planie zadań ochronnych byłaby de facto zmienna zależnie od treści aktualnego PROW ustalonego przez Ministerstwo Rolnictwa. Zauważyć tu należy w szczególności, że w trakcie okresu obowiązywania planu zadań ochronnych powstanie nowy PROW o nieznanym dziś treści.

Projektowany zapis jest niezgodny z delegacją art. 28 ustawy o ochronie przyrody. To Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska jest właściwy do ustanowienia PZO, a więc do określenia w szczególności norm fakultatywnych dotyczących rolniczego użytkowania istotnego dla ochrony siedlisk i gatunków, a ponieważ niedopuszczalne jest dalsze delegowanie delegacji ustawowej, to nie może tej kompetencji delegować na organ właściwy do ustanowienia PROW. Projektowany zapis oznaczałby tymczasem dokonanie takiej bezprawnej delegacji. Ponadto, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska ustanawia PZO „kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000” Faktyczne delegowanie określenia treści normy na inny podmiot naruszałoby tę przesłankę, ponieważ podmiot właściwy do ustanowienia PROW nie jest tą przesłanką związany; nie ma żadnej pewności, czy „ukierunkowane na ochronę siedliska/gatunku pakiety obowiązującego [także w przyszłości] PROW” będą rzeczywiście zapewniać utrzymanie i przywracanie właściwego stanu ochrony” odpowiednich siedlisk i gatunków.

Jako działanie fakultatywne należy w konsekwencji zapisywać konkretny opis warunków użytkowania rolniczego korzystnego dla ochrony siedliska/gatunku, skreślając odniesienia do „obowiązującego PROW” jako nieuprawnione.”

Uwagę uwzględniono, przyjmując jako zasadne podejście, iż brak aktualnie wskazanego kształtu PROW może być istotnym naruszeniem w odniesieniu do ochrony siedliska przyrodniczego 6510. Należy jednak zwrócić uwagę, iż potrzeba odnoszenia się do PROW wynikała również z uwag zgłoszonych podczas spotkania dyskusyjnego. Przedstawiciel ARiMR, jak i Pomorskiej Izby Rolniczej wskazywali bowiem na problemy związane z rozbieżnością obydwu dokumentów i trudności dla rolników chcących podjąć się wynikających z PROW zobowiązań. Organ rozważył jednak, że Zarządzenie w sprawie PZO powinno definiować działania zmierzające do realizacji zakładanego celu dla chronionych siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków. Zatem odnoszenie się do treści PROW, którego treść nie jest znana uznał jednak za niewłaściwe. W tym zakresie uwaga złożona przez Klub Przyrodników jest zasadna.

Po konsultacjach społecznych a przed przekazaniem projektu zmiany zarządzenia PZO do uzgodnienia Wojewodzie Pomorskiemu i Wojewodzie Zachodniopomorskiemu, RDOŚ w Gdańsku otrzymał wytyczne Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska dotyczące formułowania zapisów w PZO oraz pisma Ministra Środowiska wskazujące, że zapisy zastosowane w zarządzeniu PZO z dnia 6 maja 2014 r. oraz w projekcie zmiany zarządzenia tego PZO są nieprawidłowe. Zatem zakres planowanych zmian w zapisach uległ rozszerzeniu. Dokonano następujących zmian w załączniku nr 5 zmienianego zarządzenia, którego aktualne brzmienie znajduje się w załączniku nr 3:

1. Usunięto zapisy „*dążenie do*”,
2. Dla siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculion fluitans*) usunięto działania „*Dostosowanie gospodarki wodnej do wymogów ochrony siedliska poprzez zaniechanie wykonywania nowych piętrzeń wody i odbudowy starych, niefunkcjonujących*”. Zapisy dotyczące tej kwestii umieszczono w załączniku 6 zmienianego zarządzenia, którego aktualne brzmienie znajduje się w załączniku nr 4.
3. Zakres monitoringu zmieniono na zgodny z zakresem wyznaczanym przez metodyki monitoringu GIOŚ oraz doprecyzowano terminy.
4. Zapis działania dla siedlisk 7140 i 91D0 „*Dostosowanie gospodarki wodnej do wymogów ochrony siedliska poprzez zaniechanie konserwacji rowów melioracyjnych odprowadzających wodę z obszaru siedliska*” przeformułowano na „*Stopniowe zamykanie sieci melioracyjnej poprzez dopuszczanie do naturalnych procesów zarastania i zamulania rowów, za wyjątkiem przeciwdziałania sytuacjom zagrożenia bezpieczeństwa ludzi lub mienia*”. Ostatecznie zapis w odniesieniu do siedliska 7140 usunięto, ponieważ w trakcie wizji terenowej w czerwcu 2016 r. ustalono, że płat na stanowisku nr 3, do którego odnosił się ww. zapis nie jest reprezentatywny.

Ponadto w ramach kontroli aktów prawa miejscowego ustanowionych przez wojewodę i organy niespolonej administracji rządowej, Minister Środowiska, pismem DP-074-137/12981/14/JJ z dnia 14 kwietnia 2015 r. stwierdził uchybienia uzasadniające zmianę we własnym zakresie ww. zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie:

1. W załączniku nr 5 do zarządzenia dotyczącego obszaru Natura 2000 Dolina Wieprzy i Studnicy w odniesieniu do przedmiotów ochrony 3110 jeziora lobeliowe, 9110 kwaśne buczyny, 9160 grąd subatlantycki, 91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe, jesionowe, olsy źródliskowe ustanowiono działania ochronne polegające na regularnym sprzątaniu okolic parkingu leśnego i pomostu, uprzątnięciu odpadów znajdujących się w obszarze siedliska. Minister Środowiska, wskazał, iż *przedstawione działania ochronne stanowią powtórzenie i modyfikację przepisów ustawowych, mianowicie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21, z późn. zm.). Dany przepis przewiduje, iż posiadacz odpadów jest obowiązany do niezwłocznego ich usunięcia z miejsca nieprzeznaczonego do składowania lub magazynowania. Konsekwencją niepodjęcia ww. zadań, co do zasady, jest nakazanie posiadaczowi odpadów w drodze decyzji, wydanej przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, ich usunięcie. Zgodnie z § 118 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2002 r. Nr 100, poz. 908) w rozporządzeniu nie powtarza się przepisów innych aktów normatywnych. Przepis ten, w związku z § 143 ww. rozporządzenia, ma odpowiednie zastosowanie do aktów prawa miejscowego. W związku z tym w planie zadań ochronnych, który jest aktem prawa miejscowego, nie powinno się powtarzać ani modyfikować przepisów ustawowych.*

Biorąc pod uwagę powyższe, z treści załącznika 5 usunięto ww. działania. Usunięto także podobnego typu działanie dla siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculion fluitans*) „*Usunięcie zaśmieci znajdujących się w kanale, w którym występują stanowiska włosienicznika rzeczno*”. Aktualne brzmienie załącznika nr 5 znajduje się w załączniku nr 3 do obecnego zarządzenia. W ostatecznej wersji zarządzenia usunięto też cele dla siedliska 9110, 9160 i 91E0 odnoszące się do tych działań.

2. W załączniku nr 5 do zarządzenia dotyczącego obszaru Natura 2000 Dolina Wieprzy i Studnicy w odniesieniu do przedmiotów ochrony 3110 jeziora lobeliowe, 3150 starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*, 3160 naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne, 3260 nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników, 1096 minóg strumieniowy, 5339 różanka, 1163 głowacz białopłetwy, 1149 koza, 1099 minóg rzeczny, 1106 łosoś atlantycki, 1166 traszka grzebieniasta, 1355 wydra ustanowiono działania ochronne polegające na dostosowaniu gospodarki przestrzennej do wymogów ochrony siedliska poprzez zachowanie strefy wolnej od zabudowy na odległość 100 m lub 50 m od brzegów jezior na terenach poza ukształtowanymi układami osadniczymi, nielokalizowaniu przy rzekach nowych miejsc parkingowych, biwakowych i innych obiektów turystycznych mogących wpływać niekorzystnie na stan wód w rzekach, nowej zabudowy brzegów rzek mogącej wpłynąć niekorzystnie na stan wód w rzekach, nowych stawów rybnych wymagających okresowych zrzutów wody do rzek, ogrodzeń w strefie brzegowej jezior i rzek. Minister Środowiska, wskazał, iż *przedstawione działania stanowią faktycznie zakazy. W planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 nie powinno się zamieszczać zakazów określonego działania. Zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627, z późn. zm.) zabrania się, co do zasady, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w szczególności pogorszyć stan siedlisk, wpływając negatywnie na gatunki, pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązań z innymi obszarami. W związku z powyższym, należy stwierdzić, że ogólnie określone zakazy w obszarze Natura 2000 wynikają z mocy prawa, dlatego ich powtarzanie w planie zadań ochronnych należy uznać za niewłaściwe. Ponadto, skoro w delegacji ustawowej do ustanowienia ww. aktów prawa miejscowego nie przewidziano możliwości ustanowienia w nich zakazów, to takie działanie stanowi przekroczenie delegacji ustawowej. Warto dodać, że w działaniach ochronnych planu zadań ochronnych nie można ingerować w zagospodarowanie przestrzenne określonych gmin, ponieważ nie ma podstaw prawnych do ustanawiania takiego . działania . Ustawodawca przewidział możliwość ingerencji w planie zadań ochronnych w gospodarkę przestrzenną w związku z funkcjonowaniem obszarów Natura 2000, ale wyłącznie poprzez ustanawianie określonych wskazań do zmian w istniejących dokumentach planistycznych, o czym stanowi art. 28 ust. 10 pkt 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.*

Biorąc pod uwagę powyższe, z treści załącznika 5 usunięto ww. działanie i wprowadzono odpowiednie zapisy do załącznika 6 obejmującego wskazania do zmian w istniejących dokumentach planistycznych. Aktualne brzmienie załącznika nr 5 znajduje się w załączniku nr 3 do obecnego zarządzenia, a zmieniona treść załącznika nr 6 w załączniku nr 4.

3. W załączniku nr 5 do zarządzenia dotyczącego obszaru Natura 2000 Dolina Wieprzy i Studnicy w odniesieniu do przedmiotów ochrony 3110 jeziora lobeliowe, 3150 starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*, 3160 naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne, 3260 nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników, 1096 minóg strumieniowy, 5339 różanka, 1163 głowacz białopłetwy, 1149 koza, 1099 minóg rzeczny, 1106 łosoś atlantycki ustanowiono działania ochronne polegające na uporządkowaniu gospodarki ściekowej w zlewni zbiorników wodnych poprzez wyposażanie nowych budynków w zabudowie rozproszonej w szczelne zbiorniki bezodpływowe do gromadzenia ścieków lub przydomowe oczyszczalnie ścieków, dążeniu do budowy kanalizacji ściekowej, uszczelniania szamb, wyposażania istniejących budynków w zabudowie rozproszonej w szczelne zbiorniki bezodpływowe do gromadzenia ścieków. Przedstawione działania ingerują w gospodarkę ściekową. Minister Środowiska, wskazał, iż *Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca*

1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn. zm.) sprawy usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych należą do zadań własnych gminy, która sama decyduje o sposobie i terminie ich realizacji. Zobowiązanie gmin w działaniach ochronnych ustanowionych w planie zadań ochronnych obszaru Natura 2000 do wykonywania określonych zadań własnych ogranicza ich ustawowe kompetencje. Ponadto, takie zadania nie znajdują podstawy prawnej w upoważnieniu ustawowym określającym zakres działań ochronnych, ustalony w art. 28 ust. 10 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W związku z powyższym przedstawione działania bezprawnie ingerują w prowadzoną przez gminę gospodarkę ściekową, określając sposób jej wykonywania. Ingerencja w prowadzoną przez gminę gospodarkę ściekową możliwa jest wyłącznie przez ustanowienie odpowiednich wskazań do zmian w istniejących dokumentach planistycznych, w szczególności w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, które określa kierunki rozwoju infrastruktury technicznej, o czym stanowi art. 10 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r. poz. 647, późn. zm.). W związku z powyższym działania ochronne określające pewne dążenia mogą zostać ujęte jako kierunki zmian dokumentów planistycznych.

Biorąc pod uwagę powyższe, z treści załącznika 5 usunięto ww. działanie i wprowadzono odpowiednie zapisy do załącznika 6 obejmującego wskazania do zmian w istniejących dokumentach planistycznych. Aktualne brzmienie załącznika nr 5 znajduje się w załączniku nr 3 do obecnego zarządzenia, a zmieniona treść załącznika nr 6 w załączniku nr 4.

Ponadto w trakcie prac nad PZO stwierdzono konieczność uwzględnienia w zarządzeniu:

- siedliska przyrodniczego 3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (*Charetea spp.*), jednak po powtórnej analizie dokumentacji PZO zrezygnowano z tego zamierzenia ze względu na to, że reprezentatywność siedliska oceniono na D - zatem nie ma podstaw, aby traktować to siedlisko jako przedmiot ochrony,

- jednego gatunku rośliny: 1831 Elisma wodna *Luronium natans*. Zapisy dla ochrony tego gatunku uwzględniono w treści załączników nr 1 – 4 tzn. określono dla niej zagrożenia, cele i działania ochronne a także określono wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Gatunek włączono do przedmiotów ochrony obszaru zmianą Standardowego Formularza Danych (SDF) z marca 2017 r. Dane w tym zakresie oparto o materiał zgromadzony w dokumentacji PZO. W związku z ujęciem w treści zarządzenia gatunku rośliny należało zmienić treść § 4 i § 7 zarządzenia oraz tytuły załączników 3 i 6.

Modyfikując po raz kolejny projekt zarządzenia zmieniającego zarządzenie z dnia 6 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Wieprzy i Studnicy PLH220038, zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody zapewniono ponownie możliwość udziału osobom zainteresowanym i działającym w obrębie siedlisk w pracach nad tworzeniem projektu zmiany PZO. W tym celu zorganizowano 2 spotkania dyskusyjne: w dniu 11.05.2015 r. w Sławnie oraz w dniu 12.05.2015 r. w Miastku, których tematem były zapisy zmian w obowiązującym PZO. W trakcie spotkania w Sławnie zgłoszono następujące uwagi i wnioski:

1. W odniesieniu do siedliska 7220 Źródlika wapienne ze zbiorowiskami *Cratoneurion commutati*, przedstawicielka RDLP w Szczecinku wskazała, że zidentyfikowano zagrożenie istniejące: „*K biotyczne i abiotyczne procesy naturalne – brak martwicy wapiennej w płacie siedliska powoduje obniżenie stanu*

ochrony siedliska. Obecność martwicy wapiennej jest najważniejszym elementem diagnostycznym siedliska”, zatem powinno być zaplanowane odpowiednie działanie ochronne.

Uwagi nie uwzględniono. Tworzenie martwicy jest procesem naturalnym i nie można zaplanować działania służącego jego zaistnieniu.

2. W odniesieniu do siedliska 3110 jeziora lobeliowe, przedstawicielka RDLP w Szczecinku zaproponowała, aby w działaniu ochronnym „dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez wyłączenie pasa o szerokości 50 m od brzegów jezior z cięć zupełnych” wprowadzić następujące zmiany: zamiast pasa o szerokości 50 m zapisać jedną wysokość drzewostanu, a zamiast cięć zupełnych rębnię zupełną.

Uwagę częściowo uwzględniono. Zapis zmieniono na „dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez pozyskiwanie drewna w oparciu o rębnie złożone, w pasie o szerokości 50 m od brzegów jezior”. Nie uwzględniono propozycji dotyczącej zmiany szerokości pasa ponieważ jedna wysokość drzewostanu to ok. 25 m, zatem szerokość pasa zostałaby zmniejszona o połowę bez uzasadnienia merytorycznego.

3. W odniesieniu do siedlisk 3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łakami ramienic (*Charcteria spp.*), 3150 - Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*, 3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne, przedstawicielka RDLP w Szczecinku zaproponowała, aby w działaniach ochronnych „dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez wyłączenie pasa o szerokości 25 m od brzegów zbiorników wodnych z cięć zupełnych”, zaproponowała, aby wprowadzić następujące zmiany: zamiast pasa o szerokości 25 m zapisać jedną wysokość drzewostanu, a zamiast cięć zupełnych rębnię zupełną.

Uwagę uwzględniono dla siedlisk 3150 i 3160. Siedliska 3140 ostatecznie nie uwzględniono w zarządzeniu ponieważ powtórna analiza dokumentacji PZO wykazała, że reprezentatywność siedliska została tam oceniono na D - zatem nie ma podstaw, aby traktować to siedlisko jako przedmiot ochrony.

4. W odniesieniu do siedlisk 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) oraz 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*), przedstawicielka RDLP w Szczecinku zaproponowała, aby w działaniach ochronnych „dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez wyłączenie pasa o szerokości 25 m od brzegów torfowiska z cięć zupełnych” wprowadzić następujące zmiany: zamiast pasa o szerokości 25 m zapisać jedną wysokość drzewostanu, a zamiast cięć zupełnych rębnię zupełną.

Uwagę uwzględniono. Zastosowano zapis „Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez pozyskiwanie drewna w oparciu o rębnie złożone, w pasie o szerokości jednej wysokości drzewostanu (ok. 25 m) od brzegów torfowiska”.

5. W odniesieniu do siedlisk 7220 Źródlika wapienne ze zbiorowiskami *Cratoneurion commutati* oraz 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk, mechowisk, przedstawicielka RDLP w Szczecinku zaproponowała, aby w działaniach ochronnych „dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez wyłączenie pasa o szerokości 25 m od brzegów płatu siedliska z cięć zupełnych”, wprowadzić następujące zmiany: zamiast pasa o szerokości 25 m zapisać jedną wysokość drzewostanu, a zamiast cięć zupełnych rębnię zupełną.

Uwagę uwzględniono w podobny sposób jak w przypadku siedliska 7110.

6. W odniesieniu do siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculion fluitans*), przedstawicielka RDLP w Szczecinku zaproponowała, aby w działaniu ochronnym „dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez wyłączenie pasa o szerokości 25 m od brzegów rzeki z cięć zupełnych” wprowadzić następujące zmiany: zamiast pasa o szerokości 25 m zapisać jedną wysokość drzewostanu, a zamiast cięć zupełnych rębnię zupełną.

Uwagę uwzględniono w podobny sposób jak w przypadku ww. siedlisk.

7. W odniesieniu do siedlisk 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*), 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*), 9160 Grąd subatlantyki (*Stellario – Carpinetum*), 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*), olsy źródłiskowe, przedstawicielka RDLP w Szczecinku zaproponowała, aby w działaniu ochronnym „pozostawienie w ramach każdej rębni na powierzchni manipulacyjnej nie mniej niż 5% powierzchni drzewostanu macierzystego...” zmienić zapis na „...około 5%...”.

Uwagę uwzględniono.

8. W odniesieniu do siedlisk 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*), 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*), 9160 Grąd subatlantyki (*Stellario – Carpinetum*), przedstawicielka RDLP w Szczecinku przy działaniach ochronnych „zwiększanie ilości martwego drewna na powierzchni siedliska poprzez pozostawianie wydzielających się drzew, o ile nie zagraża to bezpieczeństwu publicznemu” zaproponowała, aby określić do jakiego poziomu należy zwiększać ilość martwego drewna.

Uwagę uwzględniono. W projekcie zarządzenia udostępnionego do konsultacji w 2016 r. dla siedlisk 9110 i 9130 zastosowano zapis „zwiększanie ilości martwego drewna do poziomu co najmniej 10 m³/ha, na powierzchni siedliska poprzez pozostawianie wydzielających się drzew, o ile pozwolą na to naturalne procesy wydzielania się posuszu i nie zagraża to bezpieczeństwu publicznemu”. W przypadku siedliska 9160 w zależności od wartości wskaźnika martwe drewno (łącznie zasoby) zróżnicowano zapisy „Zapobiegnięcie zmniejszeniu ilości martwego drewna w drzewostanie poniżej 20 m³/ha, na powierzchni siedliska poprzez pozostawianie wydzielających się drzew, o ile pozwolą na to naturalne procesy i nie zagraża to bezpieczeństwu publicznemu.”, „Zapobiegnięcie zmniejszeniu ilości martwego drewna w drzewostanie poniżej 10 m³/ha, na powierzchni siedliska poprzez pozostawianie wydzielających się drzew, o ile pozwolą na to naturalne procesy i nie zagraża to bezpieczeństwu publicznemu.” oraz „Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez zwiększanie ilości martwego drewna do poziomu co najmniej 10 m³/ha, na powierzchni siedliska poprzez pozostawianie wydzielających się drzew, o ile pozwolą na to naturalne procesy i nie zagraża to bezpieczeństwu publicznemu”.

Później dostrzeżono jednak, że na etapie tworzenia dokumentacji pzo wskaźnik martwe drewno (łącznie zasoby) był oceniany wg skali: FV: >10% miąższości żywego drzewostanu, U1: 3-10% miąższości żywego drzewostanu, U2: <3% miąższości żywego drzewostanu, natomiast obecnie w ocenie stanu ochrony stosowana jest skala: FV: >20m³/ha, U1: 10-20 m³/ha, U2: <10m³/ha. Zatem trudno jest jednoznacznie stwierdzić jaka ilość martwego drewna występuje na danym stanowisku w m³/h. Dokonano zatem modyfikacji zapisów dotyczących celów i działań ochronnych, jednak zasadniczy ich sens tj. pozostawianie martwego drewna (wydzielających się drzew) do osiągnięcia poziomu co najmniej 10 m³/ha, o ile pozwolą na to naturalne procesy i nie będzie to zagrażało bezpieczeństwu publicznemu, nie uległ zmianie. W celach zastosowano zapis „osiągnięcie przynajmniej wartości U1 dla wskaźnika martwe drewno (łącznie zasoby)”, a w działaniach „pozostawianie martwego drewna (naturalnie wydzielających się drzew) do osiągnięcia poziomu co najmniej 10 m³/ha, o ile nie będzie to zagrażało bezpieczeństwu publicznemu”.

9. W odniesieniu do siedliska 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*), olsy źródłiskowe, przedstawicielka RDLP w Szczecinku przy działaniu ochronnym „zwiększanie ilości martwego drewna na powierzchni siedliska poprzez pozostawianie wydzielających się drzew, o ile nie zagraża to bezpieczeństwu publicznemu i z wyjątkiem działań dotyczących zachowania ciągłości cieku wodnego (bieżąca konserwacja)”, zaproponowała, aby określić do jakiego poziomu należy zwiększać ilość martwego drewna.

Uwagę uwzględniono podobnie jak w przypadku siedlisk powyżej.

10. W odniesieniu do siedliska 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*), przedstawicielka RDLP w Szczecinku przy działaniu ochronnym „stosowanie w odnowieniu wyłącznie buka, z możliwością

zastosowania dębu szypułkowego lub sosny wyłącznie na powierzchniach gdzie nie odnawia się buk (do 10% powierzchni drzewostanu)” zaproponowała, aby usunąć słowo „wyłącznie”.

Uwagę uwzględniono.

11. Przedstawicielka Nadleśnictwa Sławno zaproponowała, aby przy wszystkich zadaniach ochronnych, gdzie podmiotem odpowiedzialnym za ich wykonanie są PGL Lasy Państwowe, obszar wdrażania uściślić chociażby do wydzieleń leśnych, a nie posługiwać się współrzędnymi geograficznymi.

Uwagę uwzględniono. Lokalizację wszystkich działań określono uwzględniając numery działek ewidencyjnych lub wydzieleń leśnych.

12. Przy wskazaniu do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sławno, przedstawiciel gminy Sławno zauważył, że zapisy: „*Nielokalizowanie przy Wieprzy oraz jej dopływach, w obszarze Natura 2000: nowych miejsc parkingowych, biwakowych i innych obiektów turystycznych mogących wpływać niekorzystnie na stan wód w rzekach oraz nowej zabudowy brzegów rzek mogącej wpływać niekorzystnie na stan wód w rzekach*”, znacznie ograniczają możliwości rozwoju gminy i proponuje je zmienić. Po dyskusji interesariusze zaproponowali zapis „*kanalizowanie ruchu turystycznego poprzez lokalizowanie przy Wieprzy i jej dopływach nowych miejsc parkingowych, ... nie wpływających negatywnie na stan wód w rzece*”.

Uwagi nie uwzględniono, ponieważ taki zapis wskazywałby na konieczność budowania takich obiektów, a celem wprowadzenia tego zapisu było ograniczenie ich budowania. Należy zauważyć, że zgodnie z tym zapisem nie należy lokalizować na rzece i w jej sąsiedztwie tylko takich obiektów, które mogłyby niekorzystnie wpływać na stan wód w rzekach. Każdorazowo wymaga to zatem analizy pod kątem ewentualnego oddziaływania na stan wód w rzekach.

13. Przedstawiciel Urzędu Gminy Sławno zasugerował, aby tak jak w przypadku PGL Lasów Państwowych, miejsce wdrażania konkretnych zapisów opatrzyć nr działek ewidencyjnych, a nie współrzędnymi geograficznymi.

Uwagę uwzględniono.

14. Poddano dyskusji zasadność zapisu dotyczącego „*nielokalizowania ogrodzeń w strefie brzegowej jezior i rzek będących siedliskiem występowania wydry w obszarze Natura 2000*”.

Uwagę uwzględniono. Zapis usunięto, ponieważ studia uwarunkowań nie regulują tak szczegółowych kwestii jak ogrodzenia. Ponadto zgodnie z art. 232 ust. 1 ustawy Prawo wodne zabronione jest grodzenie nieruchomości przyległych do powierzchniowych wód publicznych w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu, zatem możliwość przemieszczania się wydry powinna być zapewniona.

W trakcie spotkania w Miastku zgłoszono następujące uwagi i wnioski:

1. Przedstawiciel Gminy Miastko zauważył, że przy działaniach ochronnych, gdzie podmiotem odpowiedzialnym za ich wykonanie jest Wójt Gminy Miastko lub Wójt Gminy Kępice, powinien być Burmistrz.

Uwagę uwzględniono. Dokonano stosownych poprawek także odnośnie Burmistrzów Sławna i Darłowa.

2. Przedstawiciel Gminy Miastko zaproponował aby zadanie pn. „*zachowanie stref wolnych od zabudowy na odległość 100 m od brzegów jezior: Kwisno Małe, Kwisno Duże, Byczyńskiego, Studzieniczno, Studzieniczno Małe, Tursko, Zielonka oraz jeziora na działce nr 2, obręb Tursko, na terenach poza ukształtowanymi układami osadniczymi*”, przeformułować tak, aby w przypadku jezior eutroficznymi, było dopuszczone lokalizowanie w pasie 100 m od brzegu obiektów małej architektury.

Uwagę uwzględniono. Dodano stosowne zapisy w odniesieniu do studiów gmin Kępice, Trzebielino, Miastko, Koczała.

3. Poddano dyskusji zasadność zapisu dotyczącego „*nielokalizowania ogrodzeń w strefie brzegowej jezior i rzek będących siedliskiem występowania wydry w obszarze Natura 2000*”.

Uwagę uwzględniono. Zapis usunięto, ponieważ studia uwarunkowań nie regulują tak szczegółowych kwestii jak ogrodzenia. Ponadto zgodnie z art. 232 ust. 1 ustawy Prawo wodne zabronione jest grodzenie nieruchomości przyległych do powierzchniowych wód publicznych w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu, zatem możliwość przemieszczania się wydry powinna być zapewniona.

4. Wniesiono o usunięcie zapisu: „*Nielokalizowanie przy Wieprzy oraz jej dopływach, w obszarze Natura 2000: nowych miejsc parkingowych, biwakowych i innych obiektów turystycznych mogących wpływać niekorzystnie na stan wód w rzekach oraz nowej zabudowy brzegów rzek mogącej wpływać niekorzystnie na stan wód w rzekach*”.

Uwagi nie uwzględniono. Przedmiotowy zapis jest wskazaniem do zmian w istniejących dokumentach planistycznych (zał. 6 zmienianego zarządzenia, którego aktualne brzmienie zawiera załącznik 4), zatem każdorazowo lokalizację przedsięwzięcia należy analizować pod kątem wpływu na stan wody w rzece, co z kolei zależy będzie od ukształtowania terenu, zagospodarowania zlewni itp. Stan wody w rzekach na terenie obszaru Natura 2000 jest istotny ze względu na występowanie w nich gatunków i siedlisk stanowiących przedmiot ochrony w obszarze.

Ponadto pismem z dnia 28.05.2015 r. Gmina Trzebielino zwróciła się o dokonanie zmiany zapisów w załączniku 4 do projektu zarządzenia przedstawianego w dniu 12.05.2015 r. na spotkaniu w Miastku tj. w części dot. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Trzebielino nadanie punktowi 3 brzmienia: „*Zachowanie strefy wolnej od zabudowy na odległość 100 m od odcinków Wieprzy z siedliskiem 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (Ranuncion fluitans), z wyłączeniem zabudowań związanych z istniejącymi gospodarstwami rolnymi jak również na terenach poza ukształtowanymi układami osadniczymi - m.in. na stanowiskach: N 54° 8'23.74" E 17° 2'55.79" (część dz. 6/6, obręb Bożanka), N 54° 9'59.56" E 17° 1'7.91" (część dz. 31, obręb Bożanka), N 54° 9'16.19" E 16°58'29.98"*”.

Uwagę częściowo uwzględniono. Zastosowano zapis: „*Na terenach poza ukształtowanymi układami osadniczymi zachowanie strefy wolnej od zabudowy na odległość 100 m od odcinków Wieprzy z siedliskiem 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (Ranuncion fluitans) - m.in. w strefie 100 m od stanowisk wyznaczonych współrzędnymi geograficznymi: m.in. na stanowiskach: N 54° 8'23.74" E 17° 2'55.79" (część dz. 6/6, obręb Bożanka), N 54° 9'59.56" E 17° 1'7.91" (część dz. 31, obręb Bożanka), N 54° 9'16.19" E 16°58'29.98" (część dz. 1/1, obręb Broczyna). Nie dotyczy zabudowań związanych z istniejącymi gospodarstwami rolnymi, o ile nie będą negatywnie wpływać na stan wody w rzece*”.

Podobnie przeformułowano zapisy dla pozostałych studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

Ponadto w trakcie prac nad zmianą zarządzenia dokonano korekt zapisów:

1. uzupełniono omyłkowo pominięte w obowiązującym zarządzeniu wskazania do zmian w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasto Darłowo oraz Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla jednostki strukturalnej E - Darłowo Wschodnie położonej na obszarze Gminy Miasto Darłowo. Wskazania te dotyczą wyłączenia ze zmiany sposobu zagospodarowania terenów, na których występuje siedlisko 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*).

2. W zagrożeniu J02.05 modyfikowanie funkcjonowania wód, hydroelektrownie w Kępicach i Kruszcze zwalniają bieg rzeki i powodują zanik populacji włosieniczników, dla siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculon fluitans*) oraz w zagrożeniu J03.02.01 zmniejszenie migracji/bariery dla migracji - ograniczenie drożności rzek jako korytarza migracyjnego, wskutek funkcjonowania hydroelektrowni w Kępicach i Kruszcze oraz obecności przegród na rzekach w obszarze Natura 2000 dla gatunków: minóg strumieniowy, różanka, głowacz białopłetwy, koza, minóg rzeczny, łosoś atlantycki, zmieniono nazwę elektrowni w Kruszcze na Kępce. W dokumentacji omyłkowo wymieniono niefunkcjonującą elektrownię w miejscowości Kruszcza zamiast położonej w pobliżu, funkcjonującej elektrowni w miejscowości Kępka.
3. Opis zagrożenia dla minoga strumieniowego C01.01 wydobywanie piasku i żwiru (także pozyskiwanie kruszywa z koryt rzek) – może spowodować zmiany chemizmu wody, zmiany przepływu wody w rzekach, uzupełniono o informację, że „może też bezpośrednio niszczyć osobniki i siedliska gatunku”.
4. Opis zagrożenia dla różanki C01.01 wydobywanie piasku i żwiru (także pozyskiwanie kruszywa z koryt rzek) – może spowodować zmiany chemizmu wody, zmiany przepływu wody w rzekach, uzupełniono o informację, że „może też niszczyć osobniki małży niezbędne do rozrodu różanki”.
5. Cele działań ochronnych (zał. 2) przeformułowano tak, aby były jednoznaczne i mierzalne.
6. Usunięto działanie (zał. 3) dla siedliska 3110 jeziora lobeliowe „Zapewnienie prawidłowego funkcjonowania dołów chłonnych w celu nie dopuszczenia do splywu powierzchniowego cząstek glebowych z drogi prowadzącej w kierunku Jeziora Byczyńskiego jeżeli w trakcie kontroli nowo wybudowanej drogi dojazdowej i parkingu przy brzegu jeziora zostanie stwierdzone występowanie niekorzystnych zjawisk (splyw zawiesin frakcji glebowych, zanieczyszczeń)” oraz „Kontrola występowania niekorzystnych zjawisk (splyw zawiesin frakcji glebowych, zanieczyszczeń) przy nowo wybudowanej drodze dojazdowej i parkingu przy brzegu jeziora (w ciągu 3 pierwszych lat obowiązywania pzo)”. Uznano, że bardziej zasadne będzie najpierw uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie wpływu drogi na Jezioro Byczyńskie. Wykonano je przed podpisaniem zarządzenia (w 2017 r.). Z opracowania wynika, że droga i parking nie stanowią zagrożenia dla siedliska, dlatego w ostatecznym dokumencie brak zapisów dotyczących tej kwestii.
7. Doprecyzowano podmioty odpowiedzialne za wykonanie działań z zakresu gospodarki rybackiej.
8. Zgodnie z pismem GDOŚ z dnia 09.12.2014 r. działanie dla traszki grzebieniastej „niewprowadzanie nasadzeń lub wysiewu gatunków obcych” przeformułowano na formę „czynną” tj.: „zapobiegnięcie utracie siedlisk gatunku poprzez stosowanie w ewentualnych nasadzeniach tylko gatunków roślin rodzimych w sposób zapewniający utrzymanie dotychczasowego nasłonecznienia siedliska”. Podobnie działanie „niezarybianie gatunkami obcymi i rodzimymi gatunkami karpiowatymi” dla siedlisk 3110 Jeziora lobeliowe, 3150 - Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion* zmieniono na „ewentualne zarybianie zbiorników tylko gatunkami rodzimymi z wyłączeniem gatunków karpiowatych”.
9. Doprecyzowano miejsce wykonania monitoringu dla siedliska 3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne.
10. Działania dla siedliska 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*) „Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez: stopniowe usuwanie w ramach prac gospodarczych gatunków obcych geograficznie z drzewostanu dążąc, aby udział gatunków obcych geograficznie w drzewostanie nie przekraczał 1%, stopniowe usuwanie w ramach prac gospodarczych sosny pospolitej z drzewostanu dążąc aby jej udział nie przekroczył 10% w drzewostanie. Zapis nie dotyczy drzew będących pozostałościami dawnego parku przypałacowego (stanowisko 8 – oddz. 117 b, c, obręb 2, N-ctwo Warcino). Stanowisko nr 4 (części oddziałów: 70, 71, 72, 75, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 102, 101, obręb 1, N-ctwo Dretyń) ma dużą powierzchnię, na której występuje mozaika kwaśnych buczyn, borów sosnowych i siedlisk leśnych. Gatunki obce geograficznie i ekologicznie należy usuwać tylko z obszarów zajętych przez kwaśną buczynę”

zmieniono na „*Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez stopniowe usuwanie w ramach prac gospodarczych gatunków obcych z drzewostanu, tak aby ich udział nie przekraczał 15 %*”. Zapis zmieniono biorąc pod uwagę wytyczne GDOŚ wskazujące, iż działania powinny określać konkretne zadania do wykonania. Zmieniony zapis uwzględnia, że w obecnie obowiązującej metodyce GIOŚ wskaźnik „*gatunki obce w drzewostanie*” dotyczy gatunków obcych geograficznie i ekologicznie. 15-procentowy udział tych gatunków, bez odnowień daje ocenę U1. Działanie dotyczy stanowisk:

- nr 4 (części oddziałów: 70, 71, 72, 75, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 102, 101, obręb 1, N-ctwo Dretyń), które ma dużą powierzchnię i występuje na niej mozaika kwaśnych buczyn, borów sosnowych i innych siedlisk leśnych. Gatunki obce geograficznie i ekologicznie należy usuwać tylko z obszarów zajętych przez kwaśną buczynę. Na stanowisku udział buka w warstwie A1 wynosi około 40%, występują liczne obszary gdzie obecna jest sosna zwyczajna, modrzew stanowiący około 20% drzewostanu i świerk z udziałem około 20%. Zatem wskaźnik „*gatunki obce w drzewostanie*” należy ocenić na U2,

- nr 8 (oddz. 117 b, c, obręb 2, N-ctwo Warcino), na którym występują gatunki obce w drzewostanie - pojedyncze jodły pospolite i sosny wejmutki, obecne są nieliczne odnowienia jodły. Zatem wskaźnik „*gatunki obce w drzewostanie*” należy ocenić na U2.

Przyjęto, że w okresie obowiązywania PZO udział gatunków obcych w drzewostanie należy zmniejszyć, tak aby ich udział nie przekraczał 15 %. Wskazany sposób działania powinien stopniowo eliminować gatunki obce i nawet przy ich odnawianiu się w perspektywie wielolecia skala ich występowania będzie mniejsza, zarówno w zakresie udziału procentowego oraz zdolności i dynamiki naturalnego odnowienia. Zrezygnowano z tego działania dla stanowiska nr 9 (części działek 51 i 52, obręb Chudaczewko, gm. Postomino). Z dokumentacji PZO wynika, że w drzewostanie znajduje się znaczny udział dębu, jednak metodyka GIOŚ nie traktuje tego gatunku jako obcego. Na podstawie przyjętych założeń odpowiednio sformułowano również cele działań ochronnych. Stanowisko to jednak omyłkowo pozostało w projekcie zarządzenia na etapie konsultacji społecznych i zostało usunięte dopiero z projektu zarządzenia przekazanego do uzgodnienia Wojewodzie Pomorskiemu i Wojewodzie Zachodniopomorskiemu.

11. Działanie dla siedliska 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion*) „*Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez stopniowe usuwanie w ramach prac gospodarczych gatunków obcych geograficznie z drzewostanu dążąc, aby udział gatunków obcych geograficznie w drzewostanie nie przekraczał 1%*” zmieniono na „*Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez stopniowe usuwanie w ramach prac gospodarczych gatunków obcych z drzewostanu, tak aby ich udział nie przekraczał 15%*”. Zapis zmieniono biorąc pod uwagę wytyczne GDOŚ wskazujące, iż działania powinny określać konkretne zadania do wykonania. Zmieniony zapis uwzględnia, że w obecnie obowiązującej metodyce GIOŚ wskaźnik „*gatunki obce w drzewostanie*” dotyczy gatunków obcych geograficznie i ekologicznie a 15-procentowy udział tych gatunków, bez odnowień daje ocenę U1. Działanie zaplanowano dla stanowiska nr 1 (oddz.117a, obręb 2, N-ctwo Warcino), w którym ok. 20% stanowi odnawiający się świerk. Zatem wskaźnik „*gatunki obce w drzewostanie*” należy ocenić na U2. Przyjęto, że w okresie obowiązywania PZO udział gatunków obcych w drzewostanie należy zmniejszyć, tak aby ich udział nie przekraczał 15 %. Wskazany sposób działania powinien stopniowo eliminować gatunki obce i nawet przy ich odnawianiu się w perspektywie wielolecia skala ich występowania będzie mniejsza, zarówno w zakresie udziału procentowego oraz zdolności i dynamiki naturalnego odnowienia. Na podstawie przyjętych założeń odpowiednio sformułowano również cele działań ochronnych.
12. W działaniach dla siedliska 9160 Grąd subatlantyki (*Stellario – Carpinetum*) „*Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez stopniowe usuwanie w ramach prac gospodarczych gatunków obcych geograficznie z drzewostanu dążąc, aby udział gatunków obcych geograficznie w*

drzewostanie nie przekraczał 1%" i „Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez stopniowe usuwanie w ramach prac gospodarczych gatunków obcych ekologicznie z drzewostanu dążąc, aby udział gatunków obcych ekologicznie w drzewostanie nie przekraczał 10%.” wyrażenie „dążąc, aby” zmieniono na „tak aby”, czyniąc zadość wytycznym GDOŚ, wskazującym, że działania powinny określać konkretne zadania do wykonania. Z działania dotyczącego redukcji gatunków obcych ekologicznie stanowisko 11 zmieniono na 13. Z dokumentacji PZO wynika, że wskaźnik „gatunki obce ekologicznie w drzewostanie” na stanowisku 11 oceniono na FV natomiast na stanowisku 13 na U1. Zatem działanie jest zasadne dla stanowiska 13.

13. Zapis dotyczący monitoringu dla siedlisk 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*) i 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*) „Monitoring wskaźnika parametru struktura i funkcje gatunki obce geograficznie i ekologicznie w drzewostanie i podszycie (jednorazowo drugiej połowie obowiązywania pzo)” zmieniono na „Monitoring wskaźnika gatunki obce w drzewostanie (jednorazowo drugiej połowie obowiązywania pzo)”. Zmieniony zapis uwzględnia, że w obecnie obowiązującej metodyce GIOŚ wskaźnik „gatunki obce w drzewostanie” dotyczy gatunków obcych geograficznie i ekologicznie. Uwzględnia także, że w ww. metodyce brak wskaźnika monitorującego gatunki obce w podszycie, jest tylko wskaźnik „Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie”. Ponieważ jednak ten wskaźnik na większości stanowisk osiąga wartość FV stwierdzono, że jego monitoring nie jest konieczny.
14. Zapis dotyczący monitoringu dla siedliska 9160 Grąd subatlantycki (*Stellario – Carpinetum*) „Monitoring wskaźnika parametru struktura i funkcje gatunki obce geograficznie i ekologicznie w drzewostanie i podszycie (jednorazowo drugiej połowie obowiązywania pzo)” zmieniono na „Monitoring wskaźników dotyczących gatunków obcych geograficznie i ekologicznie w drzewostanie (jednorazowo drugiej połowie obowiązywania pzo)”. Zmieniony zapis uwzględnia, że w obowiązującej metodyce GIOŚ brak wskaźnika monitorującego gatunki obce w podszycie, jest tylko wskaźnik „Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie”. Ponieważ jednak wskaźnik ten na większości stanowisk osiąga wartość FV stwierdzono, że jego monitoring nie jest konieczny.
15. Działanie dla siedliska 9160 Grąd subatlantycki (*Stellario – Carpinetum*) „Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez zwiększanie ilości martwego drewna do poziomu co najmniej 10 m³/ha, na powierzchni siedliska poprzez pozostawianie wydzielających się drzew, o ile pozwolą na to naturalne procesy i nie zagraża to bezpieczeństwu publicznemu” po powtórnej analizie dokumentacji PZO, podzielono na 3 działania w zależności od oceny wskaźnika martwe drewno (łącznie zasoby) na poszczególnych płatach siedliska. Takie zapisy znalazły się w projekcie zarządzenia udostępnionego do konsultacji w 2016 r. Później dostrzeżono jednak, że na etapie tworzenia dokumentacji pzo wskaźnik martwe drewno (łącznie zasoby) był oceniany wg skali: FV: >10% miąższości żywego drzewostanu, U1: 3-10% miąższości żywego drzewostanu, U2: <3% miąższości żywego drzewostanu, natomiast obecnie w ocenie stanu ochrony stosowana jest skala: FV: >20m³/ha, U1: 10-20 m³/ha, U2: <10m³/ha. Zatem trudno jest jednoznacznie stwierdzić jaka ilość martwego drewna występuje na danym stanowisku w m³/h. Dokonano zatem modyfikacji zapisów dotyczących celów i działań ochronnych, jednak zasadniczy ich sens tj. pozostawianie martwego drewna (wydzielających się drzew) do osiągnięcia poziomu co najmniej 10 m³/ha, o ile pozwolą na to naturalne procesy i nie będzie to zagrażało bezpieczeństwu publicznemu, nie uległ zmianie. W celach zastosowano zapis „osiągnięcie przynajmniej wartości U1 dla wskaźnika martwe drewno (łącznie zasoby)”, a w działaniach „pozostawianie martwego drewna (naturalnie wydzielających się drzew) do osiągnięcia poziomu co najmniej 10 m³/ha, o ile nie będzie to zagrażało bezpieczeństwu publicznemu”.
16. Działanie dla siedliska 9160 Grąd subatlantycki (*Stellario – Carpinetum*) na stanowisku nr 8 (oddz. 208 f, obręb 1, N-ctwo Warcino) „Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez

wyłączenie z zabiegów gospodarczo - hodowlanych płatu siedliska” zmieniono na „Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez pozostawienie do naturalnej sukcesji drzewostanu. Działanie należy wykonać po usunięciu gatunków obcych geograficznie.” Dotychczasowy zapis wykluczał wykonanie działania nr 1 na ww. stanowisku tj. „Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez stopniowe usuwanie w ramach prac gospodarczych gatunków obcych geograficznie z drzewostanu, tak aby ich udział nie przekraczał 1%”.

17. Działanie dla siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranuncion fluitans*) „Dostosowanie gospodarki wodnej do wymogów ochrony siedliska poprzez ograniczenie regulacji i usuwania osadów z dna rzeki, umacniania brzegów (z wyjątkiem budowy przyczółków mostów i działań związanych z bezpieczeństwem publicznym, z uwzględnieniem wymogów osiągnięcia/utrzymania właściwego stanu ekologicznego wód)” wydawało się nieprecyzyjne ze względu na użyte sformułowanie „ograniczenie” dlatego biorąc pod uwagę cele działań ochronnych przeformulowano je na „Zapobiegnięcie zniszczeniu płatów siedliska poprzez prowadzenie prac utrzymaniowych i regulacyjnych w sposób zapewniający zachowanie na przynajmniej dotychczasowym poziomie oceny stanu ochrony poszczególnych płatów”. Biorąc pod uwagę, że w dokumentacji PZO wykazano tylko odcinki, na których dokonano oceny stanu ochrony, a nie wszystkie odcinki, na których siedlisko występuje oraz fakt, że w ciągu 10 lat stanowiska te mogą ulec zmianie w kolumnie obszar wdrażania dla ww. działania dodano zapis „oraz innych odcinkach, gdzie wykazano siedlisko w trakcie procedury OOŚ lub w trybie art. 6.3 Dyrektywy Siedliskowej lub w trakcie innych badań”.
18. Działanie dla siedliska 91E0 łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe „Dostosowanie gospodarki wodnej do wymogów ochrony siedliska poprzez ograniczenie regulowania, prostowania biegu rzek na odcinkach, na których znajdują się płaty siedliska. Działania nie dotyczą prac związanych z bieżącymi remontami istniejących projektów hydrotechnicznych, utrzymaniem zbiorników wodnych w zasięgu istniejących cofek oraz wyłącznie niezbędnych działań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej, z uwzględnieniem wymogów osiągnięcia/utrzymania właściwego stanu ekologicznego wód” wydawało się nieprecyzyjne ze względu na użyte sformułowanie „ograniczenie”, dlatego przeformulowano je na „Zapobiegnięcie zniszczeniu płatów siedliska poprzez prowadzenie prac utrzymaniowych i regulacyjnych w sposób zapewniający zachowanie na przynajmniej dotychczasowym poziomie oceny stanu ochrony poszczególnych płatów”.
19. Działanie dla gatunków minóg strumieniowy, różanka, głowacz, koza, minóg rzeczny, łosoś atlantycki „Dostosowanie gospodarki wodnej do wymogów ochrony gatunku poprzez: ograniczenie regulowania lub odmulania cieków, pozostawienie rumoszu drzewnego w korytach rzek w ilości nie stwarzającej zagrożenia powodziowego. Działania nie dotyczą prac związanych z bieżącymi remontami istniejących obiektów hydrotechnicznych, utrzymaniem zbiorników wodnych w zasięgu istniejących cofek oraz wyłącznie niezbędnych działań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej, z uwzględnieniem wymogów osiągnięcia/utrzymania właściwego stanu ekologicznego wód”, wydawało się nieprecyzyjne ze względu na użyte sformułowanie „ograniczenie”, dlatego przeformulowano je na „Zapobiegnięcie zniszczeniu osobników gatunku i jego siedlisk poprzez prowadzenie prac utrzymaniowych i regulacyjnych w sposób zapewniający zachowanie na przynajmniej dotychczasowym poziomie oceny stanu ochrony poszczególnych stanowisk gatunku”.
20. W działaniu fakultatywnym dla siedliska 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie. (*Arrhenatherion elatioris*) dotyczącym koszenia zmieniono możliwy termin wykonywania pierwszego pokosu z pierwszej połowy czerwca na drugą. Uwzględniono w ten sposób zapisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 marca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania "Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne"

objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 415 ze zm.) dotyczące działań dla siedliska 6510.

21. Dla siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculion fluitantis*) dodano zagrożenie potencjalne „J03.01 zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska – nadmierne ocienienie płatów siedliska może spowodować zanikanie gatunków charakterystycznych dla siedliska” uwzględniając, że w ciągu 10 lat obowiązywania PZO takie zjawisko może wystąpić.
22. Dla gatunków minóg strumieniowy, różanka, głowacz, koza, minóg rzeczny, łosoś atlantycki w opisie zagrożenia „F użytkowanie zasobów biologicznych inne niż rolnictwo i leśnictwo” doprecyzowano informację, że budowa stawów rybnych wymagających okresowych zrzutów wód do rzek w obszarze Natura 2000, może prowadzić także do zanieczyszczenia rzek produktami przemiany materii pochodzącymi od ryb hodowlanych.
23. Dla gatunków minóg strumieniowy, różanka, głowacz, koza, minóg rzeczny, łosoś atlantycki doprecyzowano działanie „Dostosowanie gospodarki wodnej do wymogów ochrony gatunku poprzez udrażnianie rzek poprzez budowę sprawnych przepławek i zapewnienie ich prawidłowego funkcjonowania” – przyjęło ono formę „Odtworzenie ciągłości ekologicznej sieci rzecznej przez likwidację baraży antropogenicznych, jeśli potrzeba ich istnienia ustala. Istniejące i nadal niezbędne urządzenia piętrzące, winny być modyfikowane z zastosowaniem przepławek uwzględniających możliwości migracji słabych pływaków (konstrukcje z dnem o zwiększonej szorstkości, a gdzie to możliwe – konstrukcje naturopodobne – bystrza, rampy i pochylnie denne). Zapewnienie ich prawidłowego funkcjonowania”.
24. Dla gatunków traszka grzebieniasta i kumak nizinny doprecyzowano opis zagrożenia „K03.04 drapieżnictwo” przez dodanie informacji, że drapieżnictwo ryb i ptaków wodnych może powodować także zmniejszenie liczebności populacji.
25. Dla gatunku traszka grzebieniasta doprecyzowano opis zagrożenia „E01.04 inne typy zabudowy” przez dodanie informacji, że najważniejszym elementem siedliska lądowego gatunku są pasy terenu o szerokości około 50 m bezpośrednio otaczające zbiorniki wodne, przestrzenie pomiędzy zbiornikami wodnymi, umożliwiające wymianę genów oraz obszar w promieniu do 1 km z siedliskami zimowiskowymi.
26. Dla gatunków traszka grzebieniasta, kumak nizinny dodano zagrożenie potencjalne „J03.02.01 zmniejszenie migracji/bariery dla migracji – przekształcenia terenów lądowych (w szczególności zabudowa) w pobliżu miejsc rozrodu, bariery i pułapki (ciągi komunikacyjne, studzienki, wykopy, zabudowa, grodzienia na podmurówkach i inne konstrukcje powodujące postępującą fragmentację środowiska)” uwzględniając, że w ciągu 10 lat obowiązywania PZO takie zjawiska mogą wystąpić.
27. Dla gatunku kumak nizinny dodano zagrożenie potencjalne „E01.04 inne typy zabudowy - możliwość zabudowy strefy brzegowej – może powodować obniżenie stanu ochrony siedliska gatunku. Najważniejszym elementem siedliska lądowego gatunku jest pas terenu o szerokości około 50 m bezpośrednio otaczającego zbiornik wodny, przestrzenie pomiędzy zbiornikami wodnymi, umożliwiające wymianę genów oraz obszar w promieniu do 1 km z siedliskami zimowiskowymi” uwzględniając, że w ciągu 10 lat obowiązywania PZO takie zjawiska mogą wystąpić.
28. Dla gatunków traszka grzebieniasta i kumak nizinny usunięto działania dotyczące ochrony czynnej oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania biorąc pod uwagę, że są one nieprecyzyjne ze względu na brak wiedzy o lokalizacji stanowisk ww. gatunków w obszarze Natura 2000. Uznano, że ewentualne działania zostaną wprowadzone do PZO po uzupełnieniu stanu wiedzy o tych gatunkach. Doprecyzowano również zakres uzupełnienia stanu wiedzy.
29. Dla siedlisk 7110 i 7140 dodano działania obligatoryjne: „zachowanie siedliska przyrodniczego”, które dotyczą wszystkich płatów ww. siedlisk w obszarze Natura 2000.
30. Usunięto zapisy dotyczące ewentualnej zmiany SDF w związku z pismem Minister Środowiska nr DP-074-120/4203/14/JJ z dnia 24 lutego 2015 r., w którym w odniesieniu do innych zarządzeń Regionalnego

Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku wskazał, że działanie polegające na ewentualnej zmianie SDF „w związku z brakiem uprawnień regionalnych dyrektorów ochrony środowiska do samodzielnego dokonywania zmiany SDF, nie będzie mogło być skutecznie wykonane. Z uwagi na jego fakultatywny charakter, który wynika z zastosowania stwierdzenia „ewentualna”, dane bezskuteczne działanie należy uznać za zbędne”.

Ponadto w trakcie prac nad zmianą zarządzenia uzupełniono stan wiedzy dla 4 gatunków zwierząt stanowiących przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000 Dolina Wieprzy i Studnicy tj. kozy, minoga rzeczno, łosiosia atlantyckiego i wydry. Wyniki przeprowadzonych badań (Bubak i in. Inwentaryzacja przyrodnicza obejmująca gatunki: minoga rzeczno *Lampetra fluviatilis*, minoga strumieniowego *Lampetra planeri*, kozy *Cobitis taenia*, głowacza białopłetwego *Cottus gobio*, łosiosia atlantyckiego *Salmo salar* w obszarach Natura 2000, Pracownia Analiz Środowiska Vortex, 2014 r. oraz Zwolicki A. i Weydmann A. Raport z inwentaryzacji wydry *Lutra lutra* w obszarze Natura 2000 Dolina Wieprzy i Studnicy PLH220038. AZB, 2015 r.) znalazły odzwierciedlenie w treści zmiany zarządzenia. Rozszerzono lub zmodyfikowano listę zagrożeń dla kozy, minoga rzeczno i wydry. W przypadku wydry zmodyfikowano również cel działań ochronnych i usunięto działania ochronne, których konieczności wykonania nie potwierdziło ww. opracowanie. Usunięto działania polegające na uzupełnieniu stanu wiedzy dla ww. gatunków i zaplanowano monitoring. Podjęto decyzję o konieczności zintegrowania monitoringu wszystkich gatunków ryb i minogów w obszarze Natura 2000.

Ponadto w listopadzie i grudniu 2015 r. dokonano w terenie weryfikacji powierzchni, na których konieczne są działania ochronne dla siedlisk 7140 i 7230 w zakresie usuwania drzew i krzewów. W ich wyniku w treści zarządzenia dokonano następujących zmian:

- na stanowisku nr 6 siedliska 7140 oraz na stanowiskach nr 1 i 3 siedliska 7230 nie stwierdzono konieczności wycinki ze względu na brak drzew lub krzewów do usunięcia, dokonano zatem odpowiedniej korekty celów i działań ochronnych,
- nie stwierdzono konieczności wycinki na stanowisku nr 9 siedliska 7140. Obecny wysoki poziom wody pozwala sądzić, że naloty sosnowe same się wydziela. W zarządzeniu zaplanowano monitoring stanu uwodnienia i wydzielania się drzew corocznie w latach 2016-2018, a w przypadku zwiększania się liczby drzew i krzewów w płacie siedliska ich usunięcie. Dokonano odpowiedniej korekty celów i działań ochronnych. Termin monitoringu ostatecznie zmieniono na lata 2019-2021 w związku z opóźnieniem w wejściu w życie niniejszego zarządzenia,
- z załączników dotyczących celów i działań ochronnych usunięto stanowisko nr 2 siedliska 7140. W trakcie wizji terenowej ustalono, że płat siedliska znajduje się nie w wydzieleniach 209 w i 209 c lecz w wydzieleniu 209 x, które jest już poza obszarem Natura 2000. Wobec stanowisko nr 2 nie może być objęte zapisami zarządzenia w sprawie ustanowienia PZO. RDOŚ w Gdańsku przygotowuje projekt zmiany granicy uwzględniający włączenie ww. stanowiska w granice obszaru Natura 2000.

W związku z uwagami Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska przesłanymi e-mailem z dnia 9.02.2016 r. dokonano następujących zmian w treści zarządzenia:

1. Kod i nazwę zagrożenia dla siedliska 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*) „I inwazyjne oraz inne problematyczne gatunki i geny” zmieniono na „I02 problematyczne gatunki rodzime”, które lepiej oddaje charakter zagrożenia, w opisie doprecyzowano, że dotyczy gatunków obcych siedliskowo.
2. Z opisu zagrożenia „I01 obce gatunki inwazyjne” dla gatunków: minóg strumieniowy, różanka, głowacz białopłetwy, koza, łosoś atlantycki usunięto sformułowanie „nierodzone gatunki zaborcze”, które było niejako powtórzeniem sformułowania „obce gatunki inwazyjne” z nazwy zagrożenia.
3. W załączniku dotyczącym działań w kolumnie „podmiot odpowiedzialny za wykonanie”:

- a) usunięto zapisy „na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości” w przypadkach, gdzie takie programy wsparcia nie mają zastosowania,
- b) dla działania *"Zapobiegnięcie zniszczeniu osobników gatunku i jego siedlisk poprzez prowadzenie prac utrzymaniowych i regulacyjnych w sposób zapewniający zachowanie na przynajmniej dotychczasowym poziomie oceny stanu ochrony poszczególnych stanowisk gatunku"* wykreślono z listy podmiotów odpowiedzialnych właścicieli i użytkowników piętrzeń, ponieważ za prace utrzymaniowe i regulacyjne na ciekach wymienionych przy ww. działaniu, odpowiedzialne są instytucje zarządzające wodami,
- c) dla działania *"Odtworzenie ciągłości ekologicznej sieci rzecznej przez likwidację barażów antropogenicznych, jeśli potrzeba ich istnienia ustala. Istniejące i nadal niezbędne urządzenia piętrzące, winny być modyfikowane z zastosowaniem przepławek uwzględniających możliwości migracji słabych pływaków (konstrukcje z dnem o zwiększonej szorstkości, a gdzie to możliwe - konstrukcje naturopodobne - bystrza, rampy i pochylnie denne). Zapewnienie ich prawidłowego funkcjonowania"* uzupełniono katalog podmiotów odpowiedzialnych o zapis *„właściciel lub posiadacz urządzenia piętrzącego w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000”*.

Pismem nr WRG.621.1.2016. JG z dnia 11.02.2016 r. Burmistrz Miastka wniósł o zmianę treści załącznika dotyczącego wskazań do zmian w istniejących SUIKZP w ust. 7 pkt 4. *„dopuszcza się lokalizację nowych miejsc parkingowych, biwakowych i innych obiektów turystycznych oraz nowej zabudowy brzegów rzek realizowanych w ramach projektu „Pomorskie Szlaki Kajakowe” w miejscach wskazanych w projekcie w taki sposób aby nie wpływały one niekorzystnie na stan wody w rzece”*

Uwagi nie uwzględniono. Zapis ten w projekcie zarządzenia brzmiał *„Wprowadzenie do studium zapisów zapewniających nielocalizowanie przy Wieprzy i Studnicy oraz ich dopływach, w obszarze Natura 2000:*

1) nowych miejsc parkingowych, biwakowych i innych obiektów turystycznych mogących wpływać niekorzystnie na stan wód w rzekach,

2) nowej zabudowy brzegów rzek mogącej wpływać niekorzystnie na stan wód w rzekach.”

Zatem zapis ten nie stoi na przeszkodzie realizacji obiektów, które nie będą wpływać niekorzystnie na stan wód w rzekach, także tych realizowanych w ramach projektu „Pomorskie Szlaki Kajakowe”.

Projekt zmiany planu zadań ochronnych został ponownie poddany udziałowi społecznemu na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Udział społeczny został zagwarantowany poprzez ogłoszenie informacji o możliwości zapoznania się z projektem PZO oraz o możliwości składania uwag i wniosków do projektu planu. Informacje powyższe zostały zamieszczone w formie obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku na tablicy ogłoszeń RDOŚ w Gdańsku oraz RDOŚ w Szczecinie, stronie internetowej RDOŚ w Gdańsku oraz RDOŚ w Szczecinie, tablicy ogłoszeń urzędów gmin: Kobylnica, Kępice, Trzebielino, Miastko, Koczała, Darłowo, Postomino, Sławno, starostw powiatowych w Słupsku, Bytowie, Człuchowie i Sławnie oraz w prasie (Dziennik Bałtycki i Głos Pomorza z dnia 30.03.2016 r.).

Na wniesienie uwag i wniosków do projektu planu zadań ochronnych wyznaczono okres 21 dni. W tym czasie wpłynęły następujące uwagi i wnioski:

1. E-mailem z dnia 04.04.2016 r. od Pana Mariusza Lewczuka *„W załączniku nr 3 dla działań określonych dla siedlisk 7110 oraz 91D0 proszę o uwzględnienie zapisów znajdujących się w dokumentacji do planu ochrony rezerwatu przyrody „Torfowisko Potoczek”, w*

granicach którego znajdują się ww. siedliska. Dla siedlisk tych, w granicach rezerwatu, przewidziano działania z zakresu ochrony czynnej polegające na m.in. usunięciu sosny oraz świerka, a także określono sposób poprawy warunków wodnych torfowiska”.

Uwagę uwzględniono. Ponadto dokonano odpowiednich zmian w celach działań ochronnych dla tych siedlisk.

2. Pismem z dnia 19.04.2016 r. od Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie

„W projekcie zmieniającym zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Wieprzy i Studnicy PLH 220038 nie zostało uwzględnione:

- Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa publicznego dla terenów bezpośredniego i pośredniego zagrożenia powodzią wynikające z opracowania operatu przeciwpowodziowego, określającego zakres niezbędnych prac do wykonania w tym konserwację i utrzymanie koryta rzeki.

- Ochrona zasobów hydrogeologicznych, poprawa bilansu wodnego na podstawie opracowanego programu, w którym uwzględni się przebudowę istniejących urządzeń melioracyjnych, konserwację i odnawianie infrastruktury technicznej wspomagającą retencję wód.

- Zróżnicowanie koryta poprzez uaktywnienie struktur rzecznych w tym: wysp, odsypisk, zatok, usunięcie lokalnych przeszkód zakłócających reżim transportu rumowiska (zwalone drzewa, kępy krzaków).

- Przebudowa układu poziomego mająca na celu - zróżnicowanie trasy rzeki, włączenie starorzeczy, zapobieganie erozji bocznej, odbudowa meandrowania (liczne wyrwy, zmienność szerokości)”.

Uwagi nie uwzględniono. Zgodnie z art. 28 ust. 5 plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, ustanawia się kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Zatem dokument ten uwzględni wymienione przez ZZMiUW aspekty w zakresie w jakim jest to istotne z punktu widzenia ochrony przedmiotów ochrony m.in. w załączniku nr 1 niniejszego zarządzenia uwzględniono zagrożenia związane z modyfikacją funkcjonowania wód np. dla siedliska 3150 „J02.04.02 brak zalewania - starorzecza odcięte od okresowych zalewów”, a dla gatunków ryb i minogów „J02.05 modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie - budowa obiektów hydroenergetycznych, jazów piętrzących może prowadzić do powstania barier w migracji gatunku a także zaburzeń w przepływach rzek, obniżenia stanu wody podczas tzw. niżówek, powstanie cofki powyżej piętrzenia”. W załączniku nr 3 ww. aspekty są uwzględnione w działaniu dla siedliska 3150 „Odmłodzenie starorzeczy poprzez, częściowe odmulenie brzegów i umożliwienie zasilania starorzecza wodą z Wieprzy” oraz w działaniu dla siedliska „Odtworzenie ciągłości ekologicznej sieci rzecznej przez likwidację barażu antropogenicznych, jeśli potrzeba ich istnienia ustała. Istniejące i nadal niezbędne urządzenia piętrzące, winny być modyfikowane z zastosowaniem przepławek uwzględniających możliwości migracji słabych pływaków (konstrukcje z dnem o zwiększonej szorstkości, a gdzie to możliwe – konstrukcje naturopodobne – bystrza, rampy i pochylnie denne). Zapewnienie ich prawidłowego funkcjonowania”.

Po zakończeniu procedury tzw. „udziału społecznego” dokonano jeszcze zmian w projekcie zarządzenia wynikających z:

1. przeprowadzenia weryfikacji terenowej siedliska 7140 i 7230 w czerwcu 2016 r., w trakcie której nie stwierdzono występowania siedliska 7140 na stanowisku nr 3 oraz siedliska 7230 na stanowiskach nr 1 i 3
Dokonano zatem usunięcia zapisów dotyczących ww. stanowisk;
2. wejścia w życie Planu Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Warcino na lata 2016-2025 oraz Planu Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Miastko na lata 2017-2026 - zmieniono odpowiednio numerację wydzieleń leśnych;
3. dokonano korekty zapisów dotyczących siedlisk przyrodniczych 3110 i 3160 biorąc pod uwagę dane zwarte w opracowaniu „Monitoring stanu ochrony siedlisk przyrodniczych 3110 jeziora lobeliowe i 3160 naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Wieprzy i Studnicy PLH220038” (Emilia Rekowska, Anna Rudowska, Katarzyna Bociąg, 2017 r.).

- a) dla stanowiska nr 3 siedliska 3110 - Jeziora Byczyńskiego:
- usunięto zagrożenie istniejące „D01.02 drogi, autostrady - droga przy Jeziorze Byczyńskim - generuje spływ powierzchniowy wody wraz z zanieczyszczeniami w kierunku jeziora”,
 - dodano zagrożenie „K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) - w płytkim litoralu jeziora Byczyńskiego obserwuje się rozwój szuwarów i roślin o liściach pływających, co może przyczynić się do eliminacji płytko występującej lobelii jeziornej”,
 - doprecyzowano zapisy dotyczące pozostałych zagrożeń,
 - uaktualniono zapis dotyczący celu działań ochronnych,
 - usunięto działanie „Przeprowadzenie badań określających, czy jezioro Byczyńskie jest dostatecznie zabezpieczone przed niekorzystnym wpływem istniejących przy brzegu jeziora drogi dojazdowej i parkingu (głównie kontrola, czy funkcjonujące doły chłonne pracują prawidłowo – nie dopuszczają do spływu cząstek glebowych i innych zanieczyszczeń)”, gdyż zostało ono zrealizowane,
 - dodano działanie dotyczące badań wpływu dotychczasowej gospodarki rybackiej na stan jeziora oraz zasad jej prowadzenia w przyszłości,
- b) dla siedliska 3160:
- dla stanowisk nr 2 (Jezioro Bliskie) i 5 (Jezioro Zielonka) usunięto zapisy dotyczące zagrożeń, celów i działań ochronnych oraz wskazań do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Miastko – badania wykazały, że ww. zbiorniki zostały one mylnie zakwalifikowane do siedliska 3160 na etapie prac nad PZO w 2012 r. (większość obrzeży tych jezior ma charakter mineralny, a substancje humusowe dostarczane są głównie rowami melioracyjnymi z torfowisk nie leżących w zlewni bezpośredniej),
 - usunięto nieaktualne zagrożenie istniejące „B02.02 wycinka lasu - wycinka drzew – stwierdzono wycinanie drzew wokół Jeziora Kack Mały”,
 - usunięto zagrożenie potencjalne „F użytkowanie zasobów biologicznych inne niż rolnictwo i leśnictwo (dotyczy części stanowisk siedliska) - gospodarka rybacka prowadzona bez uwzględnienia wymogów ochronnych siedliska przyrodniczego może doprowadzić do pogorszenia stanu ochrony siedliska”, ze względu na usunięcie stanowisk nr 2 i 5, których dotyczyło to zagrożenie oraz małe prawdopodobieństwo tego zagrożenia dla stanowiska nr 1 ze względu na niewielką powierzchnię zbiornika,
 - usunięto błędne zagrożenie „J02.02 usuwanie osadów - z dna rzek może prowadzić do zniszczenia siedliska”,
 - dodano zagrożenie J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie - rów melioracyjny odwadniający torfowisko na północ od jeziora Czarnkowo oraz odpływ w południowej części jeziora (zagrożenie o ograniczonej obecnie skali oddziaływania ze względu na zarośnięcie tych rowów),
 - zagrożenie potencjalne „G02 infrastruktura sportowa i rekreacyjna (zwłaszcza pomost wędkarski przy Jeziorze Kack Mały) może prowadzić do wzrostu antropopresji, zaśmiecania” zastąpiono zagrożeniem istniejącym „G01.08 Inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku – pomosty, miejsca do kąpieli itp. nad jeziorami Czarnkowo i Kack Mały”,
 - doprecyzowano zapisy dotyczące pozostałych zagrożeń,
 - doprecyzowano obszar wdrażania działania nr 2 przez dodanie wydzielenia 160 k (N-ctwo Dretyń, obręb Dretyń) przy Jeziorze Kack Mały,
 - dodano działanie dotyczące badań wpływu dotychczasowej gospodarki rybackiej na stan jezior oraz zasad jej prowadzenia w przyszłości.

Ponadto wprowadzono następujące korekty:

- 1) ujednolicono zapisy dotyczące lokalizacji stanowisk m.in. dodano informacje o powiatach tam gdzie ich brakowało oraz usunięto nazwy województw;

- 2) z załącznika nr 2 usunięto następujące cele: dla siedliska 9110 „Osiągnięcie wartości wskaźnika inne zniekształcenia (zaśmiecenie) na poziomie FV z U1 na płatach siedliska na stanowiskach nr 1 (oddz. 222-h i 236-g, obręb 2, N-ctwo Miastko) i nr 8 (oddz. 117 b, c, obręb 2, N-ctwo Warcino)”, dla siedliska 9160 „na płatach siedliska znajdujących się na stanowiskach nr 2 (część oddz. 376 r, obręb 2, N-ctwo Miastko), nr 3 (część oddz. 319 g, obręb 2, N-ctwo Warcino), nr 7 (161/2, obręb Biesowice, gm. Kępice, pow. słupski), nr 10 (część dz. 504, obręb Pieńkowo, gm. Postomino, pow. sławieński) osiągnięcie wskaźnika parametru struktury i funkcji inne zniekształcenia (zaśmiecenie) na poziomie FV z U1”, dla siedliska 91E0 „w płacie siedliska na stanowisku nr 1 (części dz: 33/3, 32, 52/2, 50, 35, 49, 56/6, 51, 29, 36, 21, 30, 40, 24, 23, 22, 18, obręb Miastko 83/2) osiągnięcie wskaźnika parametru struktury i funkcji inne zniekształcenia (zaśmiecenie) na poziomie FV z U1”. W wyniku uwag Ministra Środowiska z zarządzenia usunięto działania związane z usuwaniem odpadów, dlatego wydaje się zasadne usunięcie również celów dotyczących tych działań;
- 3) dla siedlisk 9110, 9130, 9160, 91E0 zmodyfikowano cele (załącznik nr 2) i działania (załącznik nr 3) dotyczące martwego drewna. W projekcie zarządzenia udostępnionego do konsultacji w 2016 r. dla siedlisk 9110, 9130 i 91E0 zastosowano zapis „zwiększanie ilości martwego drewna do poziomu co najmniej 10 m³/ha, na powierzchni siedliska poprzez pozostawianie wydzielających się drzew, o ile pozwolą na to naturalne procesy wydzielania się posuszu i nie zagraża to bezpieczeństwu publicznemu”. W przypadku siedliska 9160 w zależności od wartości wskaźnika martwe drewno (łączne zasoby) zróżnicowano zapisy „Zapobiegnięcie zmniejszeniu ilości martwego drewna w drzewostanie poniżej 20 m³/ha, na powierzchni siedliska poprzez pozostawianie wydzielających się drzew, o ile pozwolą na to naturalne procesy i nie zagraża to bezpieczeństwu publicznemu.”, „Zapobiegnięcie zmniejszeniu ilości martwego drewna w drzewostanie poniżej 10 m³/ha, na powierzchni siedliska poprzez pozostawianie wydzielających się drzew, o ile pozwolą na to naturalne procesy i nie zagraża to bezpieczeństwu publicznemu.” oraz „Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez zwiększanie ilości martwego drewna do poziomu co najmniej 10 m³/ha, na powierzchni siedliska poprzez pozostawianie wydzielających się drzew, o ile pozwolą na to naturalne procesy i nie zagraża to bezpieczeństwu publicznemu”. Później dostrzeżono jednak, że na etapie tworzenia dokumentacji pzo wskaźnik martwe drewno (łączne zasoby) był oceniany wg skali: FV: >10% miąższości żywego drzewostanu, U1: 3-10% miąższości żywego drzewostanu, U2: <3% miąższości żywego drzewostanu, natomiast obecnie w ocenie stanu ochrony stosowana jest skala: FV: >20 m³/ha, U1: 10-20 m³/ha, U2: <10m³/ha. Zatem trudno jest jednoznacznie stwierdzić jaka ilość martwego drewna występuje na danym stanowisku w m³/h. Dokonano zatem modyfikacji zapisów dotyczących celów i działań ochronnych, jednak zasadniczy ich sens tj. pozostawianie martwego drewna (wydzielających się drzew) do osiągnięcia poziomu co najmniej 10 m³/ha, o ile pozwolą na to naturalne procesy i nie będzie to zagrażało bezpieczeństwu publicznemu, nie uległ zmianie. W celach zastosowano zapis „osiągnięcie przynajmniej wartości U1 dla wskaźnika martwe drewno (łączne zasoby)”, a w działaniach „pozostawianie martwego drewna (naturalnie wydzielających się drzew) do osiągnięcia poziomu co najmniej 10 m³/ha, o ile nie będzie to zagrażało bezpieczeństwu publicznemu”;
- 4) w załączniku nr 3:
- a) dla siedliska 3150 zapis „Odmłodzenie starorzeczy poprzez, częściowe odmulenie brzegów i umożliwienie zasilania starorzecza wodą z Wieprzy (w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania pzo)” zmieniono na „Podjęcie inicjatyw przewidzianych prawem w celu odmłodzenia starorzeczy poprzez, częściowe odmulenie brzegów i umożliwienie zasilania starorzecza wodą z Wieprzy (w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania pzo)”. Modyfikacja ta wynika z faktu, że realizacja zaplanowanych działań wymaga wcześniejszego uzyskania zezwoleń innych organów oraz właścicieli i zarządców gruntów,
- b) dla siedliska 3160 skorygowano zakres monitoringu. Po powtórnej analizie materiału stwierdzono, że należy monitorować wszystkie stanowiska, dla których w trakcie prac nad PZO była dokonana ocena stanu ochrony. Jest to szczególnie istotne w przypadku niewielkich zbiorników, które są bardziej wrażliwe na ewentualne niekorzystne oddziaływania,

- c) w przypadku siedlisk 9110 i 91E0 omyłkowo pozostawione zapisy „dążąc aby” zmieniono na „tak aby” biorąc pod uwagę, iż działania powinny określać konkretne zadania do wykonania. W ten sposób ujednoczono podobnego typu zapisy w projekcie zarządzenia,
 - d) dla siedliska 9110 z działania dotyczącego usuwania gatunków obcych usunięto „*stanowisko nr 9 (części działek 51 i 52, obręb Chudaczewko, gm. Postomino)*” – informacja o tym znajdowała się już w uzasadnieniu projektu zarządzenia podlegającego udziałowi społecznemu, ale omyłkowo nie usunięto go z projektu zarządzenia. Z dokumentacji PZO wynika, że w drzewostanie znajduje się znaczny udział dębu, jednak metodyka GIOŚ nie traktuje tego gatunku jako obcego,
 - e) doprecyzowano zakres monitoringu:
 - dla siedliska 91E0 – wskazano stanowiska,
 - dla ryb i minogów – zapis „*jednorazowo w ciągu 5 lat obowiązywania PZO*” zmieniono na „*jednorazowo w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO*”;
- 5) w załączniku nr 4:
- a) wskazano aktualne uchwały dotyczące studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin: Darłowo, Kobylnica, Kępice, Trzebielino, Miastko i Postomino,
 - b) podano publikator przy uchwale Nr IV/36/07 Rady Miejskiej w Darłowie z dnia 6 lutego 2007 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla jednostki strukturalnej E - Darłowo Wschodnie położonej na obszarze Gminy Miasto Darłowo.

Ponadto dokonano korekt błędów interpunkcyjnych i stylistycznych.

Informację o projekcie zmiany planu zadań ochronnych zamieszczono w publicznie dostępnym wykazie danych, udostępnionym poprzez stronę internetową www.wykaz.ekoportal.pl, pod numerem 59/2016.

Projekt zarządzenia został przekazany do uzgodnienia, zgodnie z art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2234 z późn. zm.), do Wojewody Pomorskiego, pismem nr RDOŚ-Gd-WOC.6320.23.2011.asz.28 z dnia 13.12.2017 r. oraz do Wojewody Zachodniopomorskiego pismem nr WOPN-ON.6320.7.2016.RCh.6 z dnia 21.12.2017 r. Wojewoda Zachodniopomorski pismem nr P-1.0522.92.2017.KD z dnia 22.12.2017 r. uzgodnił projekt zarządzenia, a Wojewoda Pomorski pismem nr PN-I.0041.47.2017.ES z dnia 5.01.2018 r. wskazał, że „w dniu 1 stycznia 2018r. weszła w życie ustawa z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne (Dz.U. poz. 1566). Powyższą ustawą zostaje powołany nowy podmiot Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, a poszczególnym jego organom zostają przydzielone kompetencje w zakresie gospodarki wodnej, które zgodnie z poprzednią ustawą należały do starostów oraz marszałków województw czy wojewódzkich zarządów melioracji i urzędzeń wodnych. W związku z powyższym, proszę o uwzględnienie w treści załącznika nr 3 do projektu zarządzenia („Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania”) zmiany nazw organów odpowiedzialnych za utrzymywanie wód oraz organów właściwych do wydawania pozwoleń wodnoprawnych”. Zatem w projekcie zarządzenia podmiotami odpowiedzialnymi za ww. kwestie uczyniono „właściwe terytorialnie jednostki organizacyjne Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie”. Projekt zarządzenia został ponownie przekazany do Wojewody Pomorskiego, pismem nr RDOŚ-Gd-WOC.6320.23.2011.asz.30 z dnia 28.03.2018 r. oraz do Wojewody Zachodniopomorskiego pismem nr WOPN-ON.6320.7.2016.RCh.8 z dnia 6.04.2018 r. Projekt został uzgodniony przez Wojewodę Zachodniopomorskiego pismem nr P-1.0522.5.2018.KD z dnia 9.04.2018 r., a przez Wojewodę Pomorskiego pismem nr PN-I.0041.9.2018 z dnia 25.04.2018 r. Po otrzymaniu uzgodnień dostrzeżono, że w projekcie zarządzenia w niedostatecznym stopniu uwzględniono wyniki wizji terenowych przeprowadzonych w 2015 r. i w treści pozostały błędne zapisy w lokalizacji działań ochronnych dla siedliska 7140 w załączniku nr 3 projektu zarządzenia. Zatem dokonano jeszcze następujących korekt:

- a) przy stanowisku nr 1 dodano część wydzielenia 657 i,
- b) przy stanowisku nr 10 zmieniono wydzielenia z 155 o, p na 155 i, m, n,
- c) usunięto stanowisko nr 5 z obszaru wdrażania działania fakultatywnego.

Ponadto z zapisu dla siedliska 7110, w odniesieniu do działania dotyczącego wycinki drzew i krzewów, usunięto sformułowanie „podrost”, gdyż nie jest ono zgodne z nazewnictwem wskaźnika dotyczącego obecności drzew i krzewów. Ww. korekty dotyczyły zapisów odnoszących się do terenu województwa pomorskiego, dlatego informację o nich przesłano do Wojewody Pomorskiego (pismo nr RDOŚ-Gd-WOC.6320.23.2011.asz.31 z dnia 31.07.2018 r.). Ponadto wprowadzono poprawki o charakterze redakcyjnym.